

Evaluatierapport

Instellingsreview

Universiteit Antwerpen

NVAO | Afdeling Vlaanderen
Mei 2016

Antonia Aelterman (voorzitter);
Frank van der Duijn Schouten;
Alain Delchambre;
Patrick Audenaerde;
Miet Vandemaele;
Mark Delmartino (secretaris).

Inhoud

1	Samenvatting	4
2	Inleiding en verantwoording	7
2.1	Samenstelling van de reviewcommissie	7
2.2	Werkwijze van de reviewcommissie	8
3	Rapportage van de bevindingen en overwegingen	9
4	Beoordeling	27
	Bijlage 1: Samenstelling van de commissie	28
	Bijlage 2: Programma van de locatiebezoeken	30
	Bijlage 3: Overzicht van de bestudeerde documenten	39

1 Samenvatting

Dit evaluatierapport is tot stand gekomen in het kader van de instellingsreview, die de kwaliteit van het onderwijsbeleid toetst bij de Universiteit Antwerpen. De instellingsreview hanteert een waarderende aanpak, die uitgaat van de context van de instelling en het door Universiteit Antwerpen gekozen model voor haar onderwijsbeleid. De reviewcommissie beoordeelt dan ook niet of het gekozen model goed is, maar wel of het model werkt. Op basis van de Kritische Reflectie, ondersteunend materiaal en twee locatiebezoeken heeft de commissie zich een beeld gevormd van het onderwijsbeleid en de onderwijskwaliteitszorg aan de Universiteit Antwerpen. Dit beeld is stelselmatig gegroeid en verfijnd dankzij de interessante, leerrijke en open gesprekken met ruim 200 vertegenwoordigers uit alle geledingen van de universitaire gemeenschap.

Vier kenmerken van de Universiteit Antwerpen zitten van bij aanvang op het netvlies van de commissie en zijn daar tijdens het hele reviewproces gebleven: (i) het subsidiariteitsprincipe als basis voor de wisselwerking tussen faculteiten en academische overheid; (ii) de aansluiting op de opleidingsbehoefte van de regio en de daaraan verbonden waardering van diversiteit; (iii) de degelijke organisatiestructuur rond interne kwaliteitszorg; en (iv) de uitwerking in diepte en breedte van de zeven strategische beleidsthema's die de visie op onderwijs van de Universiteit Antwerpen vormgeven.

Na het eerste verkennende locatiebezoek heeft de commissie drie invalshoeken aangegeven om de gesprekken tijdens het tweede verdiepende bezoek vorm te geven: de brede gedragenheid van de onderwijsvisie, de operationalisering van strategische beleidsthema's en de (proactieve) voorbereiding op toekomstige maatschappelijke ontwikkelingen. In overleg met de Universiteit Antwerpen is beslist om die aandachtspunten te concretiseren aan de hand van twee thema's – activerend, studentgecentreerd en competentiegericht onderwijs; diversiteit en participatie – binnen twee opleidingen (geschiedenis en handelsingenieur) en vier faculteiten (rechten, sociale wetenschappen, toegepaste ingenieurswetenschappen en farmaceutische, biomedische en diergeneeskundige wetenschappen).

Die gesprekken tijdens het tweede bezoek hebben de commissie overtuigd dat de onderwijsvisie van de Universiteit Antwerpen en de strategische beleidsthema's breed gedragen worden door docenten, medewerkers, studenten, alumni en werkveld. De commissie stelt bovendien vast dat binnen elke opleiding een grote mate van overeenstemming is tussen de verschillende gespreksgroepen: wat volgens het management sterke punten zijn van een bepaalde opleiding, wordt naderhand bevestigd door docenten en studenten; aandachtspunten die studenten naar voren brengen, worden als dusdanig erkend door docenten en management; werkveld en alumni onderschrijven de aanpak en acties van opleidingen als relevant voor de toekomstige afgestudeerde.

Daarnaast is het duidelijk voor de commissie dat de centrale academische overheid bij de operationalisering van het beleid globale streefdoelen stelt die binnen de faculteiten worden vertaald in meetbare indicatoren en ook op facultair niveau worden bewaakt. Op basis van centraal vastgestelde visieteksten worden concrete aanbevelingen geformuleerd die door faculteiten en opleidingen worden vormgegeven in kwalitatieve (competenties, toetsbeleid, werkvormen) en meer kwantitatieve (slaagcijfers, studenttevredenheid) streefdoelen.

Net zoals opleidingen een eigenstandige concrete invulling geven aan het op centraal niveau vastgelegde kader voor activerend, studentgecentreerd en competentiegericht onderwijs, heeft de commissie met interesse kennis genomen van de wijze waarop faculteiten eigen klemtonen aanbrengen in hun beleid rond diversiteit en participatie. Binnen de specificiteit van elke faculteit, is de instroom van studenten uit kansengroepen breed gedragen, worden studenten vertrouwd gemaakt met het concept actief pluralisme en spelen faculteiten via hun opleidingen actief in op maatschappelijke veranderingen.

Tijdens het tweede bezoek is de commissie in haar vermoeden bevestigd dat er op alle niveaus geluisterd en gekeken wordt naar elkaar, en dat er ook daadwerkelijk iets met die informatie gebeurt. Ideeën die van onderuit opborrelen, worden opgepikt en indien de praktijk een goede praktijk blijkt te zijn, ook over de grenzen van opleiding en faculteit via overleggen op verschillende niveaus heen bekend gemaakt. Problemen die worden aangekaart, krijgen aandacht en worden waar mogelijk opgelost. De commissie kan dan ook onderschrijven dat er binnen alle geledingen van de universiteit, niet alleen bij het management maar ook op de werkvloer, sprake is van kwaliteitscultuur en participatie.

Na het bezoek hebben de commissieleden aangegeven welke elementen zij bijzonder kenmerkend vinden voor de instelling. Dit heeft geleid tot volgende compilatie van 'unique selling propositions'. Volgens de reviewcommissie is de Universiteit Antwerpen:

- een universiteit die via de toepassing van het subsidiariteitsprincipe een sterk draagvlak creëert voor de implementatie van de onderwijsvisie en de strategische beleidsthema's, met respect voor de eigenheid van faculteiten binnen het gemeenschappelijke kader;
- een universiteit die niet stuurt op targets, kritische succesindicatoren en stippen op de horizon, maar heel goed weet waar ze heen wil en de progressie op die weg in de gaten houdt via consolidatie van nieuwe succesvolle initiatieven;
- een universiteit met een lange traditie en volwassen houding ten aanzien van kwaliteitszorg, met aandacht voor zowel de ontwikkeling van evaluatie-instrumenten als voor de ondersteuning van het evaluatie- en verbeterbeleid van opleidingen;
- een laagdrempelige universiteit waar iedereen zich thuis voelt, waar medewerkers, docenten, decanen en de rector aanspreekbaar zijn, en waar studenten begeleid en ondersteund worden en bij het beleid zijn betrokken;
- een universiteit met een sterke oriëntatie op de regio en een grote ambitie op het vlak van internationalisering;
- een universiteit die diversiteit van probleem tot kans weet te maken.

Naast alle positieve appreciaties en de talrijke sterke punten die in dit rapport naar voren zijn gebracht, doet de commissie ook vier aanbevelingen aan de UAntwerpen. Het gaat hierbij niet om geconstateerde zwakheden, maar veeleer om aandachtspunten die volgens de commissie de borging van de onderwijskwaliteit via het onderwijsbeleid nog verder kunnen versterken. De commissie geeft de UAntwerpen ter overweging om:

- snel werk te maken van de omzetting van alle strategische beleidsthema's in concrete kwalitatief omschreven aanbevelingen;
- bij de interne toewijzing van middelen voldoende aandacht te besteden aan alle strategische beleidsthema's;
- regelmatig de effectiviteit van haar monitoring- en evaluatiesystemen te beoordelen, en dus na te gaan of de ondernomen acties ook de juiste acties zijn;
- initiatieven ontwikkeld naar aanleiding van suggesties door studenten, medewerkers en werkveld, sneller en systematischer terug te koppelen naar de betrokkenen.

Op basis van bovenstaande analyse komt de reviewcommissie tot een positief eindoordeel. Tijdens de hele review heeft de Universiteit Antwerpen op overtuigende wijze laten zien vanuit welke visie zij opereert, welk beleid is gevoerd en met welk resultaat, welke verbeteracties zijn genomen en welk nieuw beleid is ontwikkeld. De commissie is unaniem in haar waardering: de instelling beschikt over een breed gedragen kwaliteitscultuur en is in staat om door middel van het gevoerde onderwijsbeleid de kwaliteit van haar onderwijs te borgen. De reviewcommissie adviseert de NVAO dan ook om positief te besluiten ten aanzien van de kwaliteit van het onderwijsbeleid aan de Universiteit Antwerpen.

2 Inleiding en verantwoording

Dit evaluatierapport is tot stand gekomen in het kader van de instellingsreview, die de kwaliteit van het onderwijsbeleid toetst bij de Universiteit Antwerpen. De organisatie, voorbereiding, implementatie en rapportering van deze review is gebeurd in lijn met het *Kader Instellingsreview – Vlaanderen 2015-2017*, opgemaakt door de NVAO.

De instellingsreview hanteert een waarderende aanpak. Het uitgangspunt is hierbij dat de context van de instelling en het door de instelling gekozen model (ten behoeve van het onderwijsbeleid) het startpunt is. Er wordt dan ook niet beoordeeld of het gekozen model goed is, maar wel of het model werkt. Deze aanpak wordt door de commissieleden vormgegeven vanuit een waarderende ingesteldheid. Die vertaalt zich in de focus op 'succesfactoren', op wat goed loopt, evenwel zonder blind te zijn voor wat door veranderingen beter zou kunnen.

Het evaluatierapport van de instellingsreview bij de Universiteit Antwerpen is primair gericht naar de instelling om haar het verhaal over haar onderwijsbeleid terug te geven dat in dialoog tot stand is gekomen met de reviewcommissie (verder: commissie). Daarmee heeft het rapport als oogmerk meerwaarde voor de instelling te scheppen in het licht van continue kwaliteitsverbetering. Het evaluatierapport bestaat uit een lineair verslag van het onderzoek waarin de commissie inzichten opbouwt. In het onderzoek heeft de commissie verschillende sporen onderzocht en tussentijds conclusies geformuleerd die in de loop van het onderzoek en na weging van het geheel aan bevindingen verder evolueren. Het is van belang dat deze sporen en tussentijdse conclusies niet op zichzelf staand geïnterpreteerd worden.

Aan het eind van de cyclus van instellingsreviews zal de NVAO een overzichtsrapportage opstellen gericht op een breed publiek, waarin de conclusies en oordelen van alle instellingsreviews in samenhang zullen worden besproken.

Naast dit evaluatierapport is een adviesrapport beschikbaar. Het rapport betreft een advies over de wijze waarop de Universiteit Antwerpen instaat voor de kwaliteit van haar opleidingen. Het advies betreft met name de regie van de eigen opleidingsbeoordelingen en volgt het kaderstellend document van de NVAO, *Kwaliteitscode – Vlaanderen 2015-2017*.

2.1 Samenstelling van de reviewcommissie

De toetsing van de kwaliteit van het onderwijsbeleid is gebeurd door een reviewcommissie aangesteld door de NVAO. Deze is als volgt samengesteld:

- Prof. dr. Antonia Aelterman, voorzitter
- Prof. dr. Frank van der Duijn Schouten, lid
- Prof. dr. Alain Delchambre, lid
- Patrick Audenaerde, lid
- Miet Vandemaele, student-lid

De reviewcommissie werd ondersteund door:

- Mark Delmartino MA, secretaris
- Dr. Dagmar Provijn, procescoördinator NVAO

In bijlage 1 zijn de CV's van de commissieleden opgenomen. Daar kan worden vastgesteld dat de samenstelling van deze reviewcommissie voldoet aan de eisen opgenomen in het *Kader Instellingsreview – Vlaanderen 2015-2017*.

2.2 Werkwijze van de reviewcommissie

De Universiteit Antwerpen (UAntwerpen) heeft met het oog op de instellingsreview een Kritische Reflectie geschreven. Ter voorbereiding van de locatiebezoeken hebben de commissieleden dit document bestudeerd en hun waarderingen met elkaar gedeeld. Tijdens het voorbereidend overleg heeft de commissie enkele kernthema's geïdentificeerd die als leidraad zijn gebruikt tijdens de gesprekken. Het programma van beide locatiebezoeken met de verschillende gesprekken, onderwerpen en gesprekspartners is beschikbaar in bijlage 2.

Het eerste locatiebezoek vond plaats op 10 en 11 maart 2016 en had een verkennend karakter. Tijdens gesprekken met een 70-tal vertegenwoordigers uit alle geledingen van de universitaire gemeenschap kwam heel wat bijkomende en verduidelijkende informatie boven tafel. Op basis van die gesprekken heeft de commissie een aantal elementen geïdentificeerd die verdere verdieping vereisen. Die aandachtspunten – de brede gedragenheid van de onderwijsvisie, de operationalisering van strategische beleidsthema's en de (proactieve) voorbereiding op toekomstige maatschappelijke ontwikkelingen - hebben de commissie geleid bij de formulering van twee review trails. Aan het einde van het eerste bezoek heeft de commissie haar eerste voorlopige indrukken over de kwaliteit van het onderwijsbeleid gedeeld met de instelling. Ten slotte heeft zij haar voorstellen voor review trails – een verticale trail rond activerend, student-gecentreerd en competentiegericht onderwijs en een horizontale trail rond diversiteit en participatie - afgetoetst bij de verantwoordelijken van de UAntwerpen voor de instellingsreview.

In de periode tussen de beide locatiebezoeken heeft de UAntwerpen in overleg met de procescoördinator en de commissievoorzitter beide trails uitgewerkt. De secretaris heeft een eerste aanzet voor het evaluatierapport geschreven met de belangrijkste voorlopige bevindingen uit het eerste locatiebezoek.

Ter voorbereiding van het tweede bezoek hebben de commissieleden een aantal vragen en gespreksonderwerpen geformuleerd die tijdens het vooroverleg verfijnd en geoperationaliseerd zijn per trail en per gesprek. Tijdens het tweede locatiebezoek van 19 tot 21 april 2016 heeft de commissie op verschillende manieren getoetst of haar eerste indrukken juist waren. Hiertoe heeft ze zich via verschillende 'cases' - twee opleidingen en vier faculteiten - en gesprekken met alle relevante stakeholders vergewist of de kwaliteitszorg binnen de UAntwerpen werkt. De commissie heeft vervolgens deze bijkomende indrukken afgezet tegen de elementen die na het eerste locatiebezoek nog om verdere verdieping vroegen. Bovendien heeft de commissie alle informatie uit gesprekken en aangeleverd materiaal intern de revue laten passeren en haar bevindingen en overwegingen afgetoetst aan het beoordelingskader. Aan het einde van het tweede bezoek heeft de commissie haar conclusies mondeling gedeeld met de instelling.

Op basis van de eerste aanzet heeft de secretaris vervolgens het rapport aangevuld en verfijnd met de indrukken uit het tweede locatiebezoek. Het bevat ook de bevindingen, overwegingen en oordelen van de commissie ten aanzien van de standaarden uit het beoordelingskader. Het conceptrapport is aan de commissieleden voorgelegd voor commentaar waarna de voorzitter de definitieve versie heeft vastgesteld.

3 Rapportage van de bevindingen en overwegingen

Vorbereiding

De Universiteit Antwerpen (UAntwerpen) heeft met het oog op de Instellingsreview 2016 een Kritische Reflectie geschreven. De informatie werd gebundeld in drie documenten: Kritische Reflectie, Bijlagen en Eigen Regie Opleidingsbeoordeling. In overleg met de instelling heeft de commissie in eerste instantie de Kritische Reflectie en de bijlagen bestudeerd. Dit met het oog op het eerste locatiebezoek. De bespreking van de wijze waarop de UAntwerpen zelf de regie over de kwaliteitsborging van de eigen opleidingen in handen neemt, komt aan bod in de aanloop naar en tijdens het tweede locatiebezoek.

De commissieleden hebben kennis genomen van de Kritische Reflectie en hun indrukken met de voorzitter en de procescoördinator gedeeld. Op basis van die eerste waarderungen heeft de procescoördinator in overleg met de voorzitter de belangrijkste bevindingen, thema's en vragen gecompileerd. De commissie schuift vier kenmerken van de UAntwerpen, die bijzonder goed uit de verf komen in de Kritische Reflectie, als sterktes naar voren:

- (i) het subsidiariteitsprincipe als basis voor de wisselwerking tussen faculteiten en academische overheid;
- (ii) de aansluiting van de UAntwerpen op de opleidingsbehoefte van de regio en de daaraan verbonden waardering van diversiteit;
- (iii) de degelijke organisatiestructuur met betrekking tot interne kwaliteitszorg;
- (iv) de uitwerking in diepte en breedte van zeven strategische beleidsthema's.

Tijdens het voorbereidend overleg heeft de commissie beslist om deze thema's als leidraad te gebruiken tijdens de gesprekken op de eerste dag van het locatiebezoek. In de verschillende gespreksronden komt daarnaast ook een aantal andere topics aan bod die, na lezing van de Kritische Reflectie, volgens de commissie nadere verkenning vereisen: het gaat dan met name over onderwijsprofessionalisering, het Human Resources (HR) beleid, de ambities van de UAntwerpen op het vlak van internationalisering, de beleving van de kwaliteitscultuur in alle geledingen van de universiteit, en de wijze waarop resultaten (uit werk- en stuurgroepen) worden opgevolgd door faculteiten en/of academische overheid.

De Kritische Reflectie is opgebouwd rond drie hoofdstukken: visie en beleid; beleidsuitvoering; monitoring, evaluatie en verbeterbeleid. Deze opbouw komt terug in de kernthema's van de gesprekken tijdens de eerste dag van het locatiebezoek: tijdens gesprekken 1 en 2 wordt ingegaan op visie en beleidsuitvoering, terwijl de topics monitoring en verbeterbeleid - op vraag van de UAntwerpen - samen worden behandeld vanuit specifieke invalshoeken: evaluatie en verbeteren van opleidingen en opleidingsonderdelen (gesprek 3), en strategische beleidsthema's en beleidsacties onderwijs (gesprek 4). Deze groepering sluit zo goed aan bij de structuur van de Kritische Reflectie.

Tijdens het eerste locatiebezoek wordt op de tweede dag bijzondere aandacht besteed aan twee zogenaamde focusthema's. Op basis van een shortlist opgesteld door de UAntwerpen heeft de commissie de thema's "diversiteit en participatie" en "begeleiding en ondersteuning van studenten" gekozen.

De UAntwerpen heeft bijzondere aandacht besteed aan de samenstelling van de gespreksgroepen, waarbij is uitgegaan van de complementariteit van de gesprekspartners per gesprek. Over de gespreksronden heen komen zowel

academische (ZAP) als administratieve (ATP) vertegenwoordigers van centrale en decentrale diensten aan bod, alsook medewerkers uit traditionele en nieuwe faculteiten (met geïntegreerde opleidingen), zodat collega's vanuit verschillende functies hun ervaringen delen met de commissie en op die manier een zo volledig mogelijk beeld geven van de instelling. Zulke aanpak plaats bovendien het aspect teamwerk en gezamenlijk engagement voor het onderwijs voor het voetlicht. De studentenraad van de UAntwerpen heeft voor elk gesprek een student afgevaardigd.

De commissie kon zich vinden in deze thematische aanpak en heeft de eigen vragen geordend in functie van de specifieke invalshoeken van de gesprekken.

Gesprekken eerste locatiebezoek

De eerste dag van het locatiebezoek omvatte zes ontmoetingsmomenten tussen panel en instelling. De dag begon met een '*meet & greet*' waarbij de UAntwerpen onder meer toelichtte dat de totstandkoming van de Kritische Reflectie een voorbeeld is van de wijze waarop aan de instelling het subsidiariteitsprincipe wordt vormgegeven: het kader werd uitgetekend door de academische overheid waarna dit door een brede groep academisch personeel en stafmedewerkers uit faculteiten en diensten werd ingevuld en becommentarieerd. De commissie van haar kant gaf aan dat de Kritische Reflectie een goed gedocumenteerd werkstuk is dat duidelijk tot stand is gekomen na verscheidene consultaties en aansluit bij een traditie van kwaliteitszorg.

De vier gespreksronden tijdens de eerste dag en de twee focusgesprekken op dag twee verliepen op een zeer gelijkaardige en positieve manier. De gesprekken waren vlot, open en constructief. Uit de discussies kwam heel wat bijkomende verduidelijkende informatie boven tafel en door de specifieke en weldoordachte samenstelling van de groepen konden de thema's en vragen vanuit verschillende invalshoeken belicht worden. Elke gesprekspartner kwam aan bod en zijn/haar bijdrage betekende telkens een toegevoegde waarde voor het onderwerp van gesprek. De complementariteit van de individuele bijdragen was volgens de commissie dan ook hoog. Zowel commissie als instelling hebben op verschillende momenten teruggekoppeld dat zij tevreden waren over elkaars waarderende aanpak.

Het eerste gesprek ging voornamelijk over visie en profilering. Zo kwam onder meer naar voren dat de UAntwerpen, die ontstaan is uit een fusie van drie autonome instellingen, zichzelf ziet als een jonge universiteit met een sterk verleden. Wat betreft de internationale branding van de UAntwerpen werd gesteld dat focus op regio en internationalisering hand in hand gaan en elke faculteit de vrijheid heeft om internationale contacten te leggen en uit te bouwen, maar dat akkoorden centraal worden afgesloten en voor meerdere faculteiten nuttig dienen te zijn. Faculteiten kunnen zich ook op andere thema's profileren, maar wat visie betreft komt de UAntwerpen als één universiteit naar buiten. Op de vraag naar de betrokkenheid van studenten stelde de rector dat studenten geen klant maar een partner zijn. De UAntwerpen is een universiteit op mensenmaat, waarbij de participatie van studenten zo groot mogelijk en de afstand tot studenten zo klein mogelijk dient te zijn. Wat betreft de verhouding tussen student-gecentreerd onderwijs en het bewaken van het academisch niveau van het onderwijs, profileert de UAntwerpen zich als een onderwijsinstelling gebaseerd op wetenschappelijk onderzoek: het onderwijs moet van goede kwaliteit zijn en daarvoor is goed onderzoek nodig.

Tijdens het tweede gesprek over beleidsuitvoering kwamen onderwerpen zoals onderwijsinnovatie, HR-beleid en onderwijsprofessionalisering aan bod. De gesprekspartners gaven talrijke voorbeelden van nieuwe initiatieven die binnen het centraal vastgelegde prioriteitenkader met middelen uit het Universitair Fonds voor

Onderwijsontwikkeling werden opgestart binnen de faculteit, zoals rond toetsbeleid of blended learning. Daarnaast viel het de commissie op dat succesvolle acties vaak gebaseerd zijn op intensieve samenwerking tussen academisch personeel en onderwijsondersteunende diensten. De UAntwerpen gebruikt zogenaamde FAKIR-middelen om het facultaire middenkader uit te breiden; het gaat om personeelsmiddelen die ter ondersteuning van voornamelijk onderwijs ter beschikking worden gesteld aan faculteiten. De commissie leerde ten slotte dat de universiteit al geruime tijd inzet op onderwijsprofessionalisering en dit zowel op centraal als facultair niveau. Er wordt onderzoek gedaan naar de effectiviteit van die programma's. Het Expertisecentrum Hoger Onderwijs heeft, onder meer door haar op research gebaseerde innovaties, inmiddels een reputatie opgebouwd binnen en buiten de UAntwerpen. Het biedt eigen programma's aan – waarvoor de UAntwerpen van de VSNU als enige niet-Nederlandse partner het label Basiskwalificatie Onderwijs kreeg - en verzorgt trajecten op maat en vraag van individuele faculteiten.

Evaluatie en verbeterbeleid stonden centraal in het derde en vierde gesprek. Op de vraag over de ontvangst van kwaliteitszorg in faculteiten, begreep de commissie uit de verschillende interventies dat het realiseren van een kwaliteitscultuur een werk van lange adem is en gebeurt in functie van en met respect voor de eigenheid van elke faculteit. Bovendien wordt ervoor gezorgd dat de wijzigingen die uit het nieuwe kwaliteitsstelsel voortvloeien, geen drastische veranderingen met zich meebrengen: instrumenten zoals het onderwijsportfolio waar reeds veel in is geïnvesteerd en waar faculteiten en opleidingen reeds ervaring mee hebben, betekenen ook een meerwaarde voor het nieuwe systeem. Dit wordt door alle betrokkenen als rustgevend ervaren.

Op het vlak van toetsbeleid gaf een aantal gesprekspartners aan dat collega's meer en meer inzien dat werken met een competentiestructuur een opportuniteit vormt en geen bedreiging. Dit komt o.m. omdat er ingezet wordt op initiatieven die op de werkvloer ontstaan. Bovendien is er kwaliteitsvolle ondersteuning binnen de faculteiten door medewerkers van de Cellen voor de Kwaliteitszorg en de Innovatie in het onderwijs (CIKO's), die elkaar regelmatig ontmoeten zowel informeel als formeel in de centrale Werkgroep Innovatie en Kwaliteitszorg in het Onderwijs (WIKO). De cruciale evaluatiemomenten worden goed bewaakt, bijvoorbeeld via het vierogen principe bij de beoordeling van bachelor- en masterproeven. Binnen de algemene regels van de UAntwerpen is het aan elke opleiding om die beoordelingsaanpak uit te tekenen. Wat betreft de borging van het gerealiseerd academisch niveau gaven verschillende gesprekspartners aan dat er binnen individuele opleidingen en faculteiten veel gebeurt: naast de periodieke externe visitatie door VLUHR en accreditatie door NVAO of andere domein-specifieke keurmerken zoals AACSB is er bijvoorbeeld overleg met collega's uit andere instellingen rond het domeinspecifieke referentiekader, wordt er binnen de externe adviesraad van een faculteit ook gekeken naar toetsing, of wordt een set van masterproeven op geregelde tijdstippen beoordeeld door externe peers.

Het gesprek ging ten slotte ook over de component onderzoek binnen het bachelor-onderwijs: alle bachelor-studenten worden vertrouwd gemaakt met academische vaardigheden; met name talig rapporteren in academisch Nederlands wordt sterk ondersteund. In een aantal opleidingen kunnen studenten in het derde bachelorjaar kiezen voor specialisatieclusters. Nagenoeg alle opleidingen sluiten af met een bachelorproef. Waar mogelijk sluiten studenten aan bij het lopend onderzoek van de professoren of het overig wetenschappelijk personeel. Goed presterende studenten die interesse hebben in praktijkwerk kunnen bovendien tijdens de zomer bij een bedrijf of een medewerker praktijkwerk verrichten. Ook het honoursprogramma wordt door de onderwijsverantwoordelijken naar voor geschoven als iets om trots op te zijn

Uit de sessie met de studenten onthoudt de commissie dat studenten bij het uittekenen van de review 'van in het begin met alles mochten meedoen'. Bovendien worden studenten bij het reilen en zeilen van de universiteit en de faculteiten meestal zeer serieus genomen en zitten zij als gelijken mee aan tafel op elk beleidsniveau. Studenten verwezen bovendien naar de expliciete steun van de rector voor de activiteiten van de studentenraad. De studentenvertegenwoordigers ten slotte hebben heel wat voorbeelden gegeven van de manier waarop zij initiatieven van studenten binnen faculteiten en over alle faculteiten heen steunen, bijvoorbeeld op het vlak van diversiteit. Die informatie heeft de commissie gebruikt om enkele vragen aan te scherpen met het oog op de focusgesprekken van de volgende dag.

Na afloop van de eerste dag van gesprekken heeft de commissie intern de verschillende kernthema's uit de eerste waardering de revue laten passeren. Een eerste vaststelling was dat de thema's die als sterke punten werden aangemerkt na lezing van de Kritische Reflectie, ook effectief de pijlers vormen van de instelling en haar eigenheid: subsidiariteitsprincipe, regionale verankering, organisatie van kwaliteitszorg, strategische beleidsthema's. Bovendien had de commissie de nodige verduidelijkingen gekregen op het vlak van internationalisering, HR-beleid en onderwijsprofessionalisering. Uit verschillende gesprekken bleek bovendien dat studenten betrokken zijn bij alle geledingen van het beleid. Drie onderwerpen waren tijdens de eerste dag reeds aangesneden maar zouden explicieter aan bod komen tijdens de focusthema's op dag twee of tijdens een eventuele trail: de positieve waardering van diversiteit, de aanwezigheid van een kwaliteitscultuur, en het systematisch vastleggen en monitoren van meetbare resultaten.

De focus van het eerste gesprek op dag twee lag op diversiteit en participatie, een van de zeven strategische beleidsthema's van de UAntwerpen. De gesprekspartners uit verschillende geledingen van de instelling schetsten een gevarieerd beeld van de wijze waarop de UAntwerpen de laatste jaren werk maakt van een meer diverse instroom en voorzieningen uitbouwt ter ondersteuning van een divers studentenpubliek. De commissie begreep ook dat de uitdagingen voor een instelling die voor de bacheloropleidingen voornamelijk rekruteert in de regio Antwerpen groot zijn en in de toekomst enkel zullen toenemen. De visie op diversiteit werd daarom recent opnieuw onder de loep genomen en het beleid verder op punt gesteld. Er wordt expliciet gesteld dat diversiteit als positief wordt ervaren. Een van de aandachtspunten is actief pluralisme, dat concreet gestalte krijgt in een verplicht vak in het derde bachelorjaar om bij alle studenten 'levensbeschouwelijke geletterdheid' en interculturele competenties te ontwikkelen. Deze inleiding en kritische reflectie op in het Westen aanwezige levensbeschouwingen omvat zowel een gemeenschappelijk gedeelte dat door één docent wordt verzorgd als een specifiek gedeelte met gastdocenten die de verbinding maken tussen levensbeschouwing en het studiedomein van de opleiding.

In het tweede gesprek stond de begeleiding en ondersteuning van studenten doorheen hun hele universitaire studieloopbaan centraal. De commissie had reeds begrepen uit de Kritische Reflectie en voorgaande gesprekken dat de student een centrale positie inneemt in het beleid van de UAntwerpen en dat studiebegeleiding en ondersteuning van studenten vaak sterk scoren tijdens visitaties. Ook in dit gesprek maakte de commissie kennis met verschillende initiatieven rond instroom (overgang secundair – hoger onderwijs), doorstroom en toeleiding naar de arbeidsmarkt. Ook hier viel het de commissie op dat acties zowel vanuit de centrale diensten als op facultair niveau worden opgestart en breed kenbaar worden gemaakt en gedeeld. In het gesprek kwamen ten slotte ook de toenemende flexibilisering van het onderwijs aan bod. De gesprekspartners gaven van de ene kant aan dat de organisatie van individuele trajecten meer werk met zich meebrengt (onder meer om studenten te begeleiden bij de invulling van hun curriculum), maar dat het van de andere kant niet gaat om volledig

geïndividualiseerde curricula. Er wordt immers vaak gewerkt met volgtijdelijkheid wat er voor zorgt dat competenties stelselmatig worden verworven en het uiteindelijke academische niveau van de leerresultaten wordt geborgd.

Na afloop van de focusgesprekken heeft de commissie opnieuw intern de informatie uit de gesprekken geïnventariseerd en deze verbonden met de onderwerpen uit haar eerste waardering en de standaarden uit het beoordelingskader. Uit deze oefening bleek dat alle onderwerpen uit de eerste waardering en de beoordelingsstandaarden ruimschoots aan bod waren gekomen. De meeste thema's en criteria waren inmiddels voldoende helder.

Op basis van de informatie, de gesprekken en van een nauwgezette lezing van de beoordelingscriteria heeft de commissie een aantal elementen geïdentificeerd die nog om verdere verkenning en verdieping vragen.

- De brede gedragenheid van de onderwijsvisie en het aansluitende beleid: de UAntwerpen heeft volgens de commissie een heldere visie waarover een grote mate van consensus bestaat bij de gesprekspartners. De commissie wil graag vaststellen in welke mate die visie gedragen wordt door de individuele docent en medewerker.
- Uit de gesprekken komt een duidelijke aandacht naar voren voor het toegepaste aspect van onderwijs en vorming. In welke mate wordt de academische vormingsopdracht benadrukt en is er ruimte voor academische reflectie?
- Kwaliteitscultuur wordt gedefinieerd in de Kritische Reflectie als “een voedingsbodem voor de vier basiskenmerken van de onderwijsvisie” en is tijdens de gesprekken met enkele voorbeelden verduidelijkt. Niettemin heeft de commissie voornamelijk zicht gekregen op de structuur en organisatie van kwaliteitszorg en wil ze graag vaststellen hoe de kwaliteitscultuur leeft op de werkvloer.
- Om de wisselwerking tussen de centrale en decentrale geledingen van de gefuseerde universiteit te bevorderen, kiest de UAntwerpen voor subsidiariteit als onderscheidend element. De commissie kan zich volledig vinden in de keuze voor dit principe dat de wisselwerking tussen de centrale en decentrale geledingen van de gefuseerde universiteit kenmerkt. De commissie is echter nieuwsgierig naar de mate waarin dit principe ook in de praktijk bijdraagt aan de efficiëntie van de beleidsuitvoering, en aan de opvolging en evaluatie van de gerealiseerde onderwijsvisie.
- Strategische beleidsthema's worden vormgegeven in nadrukkelijk zichtbare acties die van onderuit opborrelen en van bovenaf worden gefaciliteerd en gekaderd. De commissie wil graag zicht krijgen op de mate waarin ook concrete doelstellingen en meetbare indicatoren worden vooropgesteld op basis waarvan de UAntwerpen het welslagen van de acties en thema's kan bepalen.
- Het instrumentarium voor verbeterbeleid is ruimschoots aanwezig, er zijn talrijke initiatieven, medewerkers zijn enthousiast en goede ideeën worden door de centrale diensten gefaciliteerd en eventueel als goede praktijken verspreid. De commissie wil de systematiek van dit verbeterbeleid echter nog beter doorgronden.

Co-creatie

Bovenstaande aandachtspunten hebben de commissie geleid bij de formulering van de voorgestelde trails. De commissie wil via de trails in eerste instantie nagaan in welke mate de visie op onderwijs en de strategische beleidsthema's breed gedragen zijn op de verschillende niveaus door alle interne en externe stakeholders. Op basis van de gesprekken tijdens het eerste locatiebezoek is duidelijk dat de visie gedragen is door 'de top van de ijsberg', maar in welke mate is ze ook breed gedragen 'op de werkvloer'?

Ten tweede wil de commissie in de trails op zoek gaan naar de operationalisering van visie en strategische beleidsthema's in streefdoelen: wat zijn ze, hoe worden ze geformuleerd en op welk niveau? Hoe profileren faculteiten zich hierin? Welke indicatoren worden gebruikt om de voortgang te meten, wat is het tijdspad van uitvoering en hoe wordt die uitvoering opgevolgd en geëvalueerd? Ten slotte wil de commissie ook nagaan hoe de universiteit zich via de operationalisering van visie en beleidsthema's proactief voorbereidt op de ontwikkelingen in de toekomst.

Op basis van deze uitgangspunten heeft de commissie twee strategische beleidsthema's gekozen die volgens haar aan bod kunnen komen in een horizontale en een verticale trail: diversiteit en participatie en competentiegericht onderwijs.

Wat betreft de horizontale trail diversiteit en participatie heeft de commissie in de Kritische Reflectie en tijdens de gesprekken heel wat informatie ontvangen over hoe de UAntwerpen omgaat met en inspeelt op de diversiteit van de studenten en toekomstige studenten en over de initiatieven en projecten rond de toegankelijkheid voor (potentiële) studenten. Het is echter minder duidelijk hoe die doelstellingen op centraal niveau terecht komen; vooralsnog leeft bij de commissie de perceptie dat er weinig sturing is van bovenaf. Binnen het thema diversiteit en participatie is de commissie met name ook geïnteresseerd in de wijze waarop studenten interculturele competenties ontwikkelen tijdens hun studie en hoe de universiteit als onderdeel van haar maatschappelijke opdracht studenten voorbereidt op het omgaan met diversiteit op de toekomstige werkvloer en in de samenleving in het algemeen.

Aangezien uit de gesprekken blijkt dat niet elke faculteit met dezelfde snelheid initiatieven ontwikkelt rond dit thema, stelt de commissie voor om bij een viertal faculteiten – op een continuüm van zeer intensief over matig tot minder actief - na te gaan hoe dit procesmatig wordt aangepakt. Gezien het succes van de gemengde gespreksgroepen tijdens het eerste locatiebezoek stelt de commissie voor om per faculteit één gesprek te voeren met een brede waaier aan stakeholders waarbij ook de werkvloer voldoende vertegenwoordigd is.

De verticale trail richt zich in de eerste plaats op het thema competentiegericht onderwijs, met inbegrip van activerende en student-gecentreerde acties. De commissie wil nagaan in welke mate de academische overheid streefdoelen vooropstelt om dit thema in al zijn aspecten te realiseren: ontwerp en formulering van doelstellingen, vormgeving van leeromgeving, toetsing. Ook de nexus onderwijs - onderzoek en het thema internationalisering zullen in de gesprekken geïntegreerd worden.

De commissie stelt voor om het proces van subsidiariteit nader te onderzoeken doorheen twee opleidingen (in verschillende faculteiten) die op verschillende snelheid zitten qua implementatie. De commissie wil graag alle stakeholders uit het verhaal zien om in aparte gesprekken per groep na te gaan in welke mate ze zich betrokken voelen bij de (implementatie van de) visie. De commissie laat het aan de instelling over om de meest geschikte opleidingen en faculteiten te vinden maar kan zich volledig vinden in het voorstel van de UAntwerpen om de trail te organiseren rond een continuüm van bachelor- en masteropleiding binnen eenzelfde domein. De UAntwerpen verklaarde zich bereid om binnen de geschetste krijtlijnen op zoek te gaan naar de meest geschikte faculteiten en opleidingen.

Audit-trails tweede locatiebezoek

In de periode tussen de beide locatiebezoeken heeft de UAntwerpen in overleg met de procescoördinator en de commissievoorzitter beide trails uitgewerkt. De verticale trail 'activerend, studentgecentreerd en competentiegericht onderwijs, gekoppeld aan de nexus onderwijs - onderzoek en aan internationalisering' wordt onderzocht aan de hand van de bachelor- en masteropleidingen Geschiedenis (faculteit Letteren en

Wijsbegeerte) en Handelsingenieur (faculteit Toegepaste Economische Wetenschappen); voor de horizontale trail 'diversiteit en participatie' spreekt de commissie met vertegenwoordigers van vier andere faculteiten: Farmaceutische, Biomedische en Diergeneeskundige Wetenschappen, Toegepaste Ingenieurswetenschappen, Sociale Wetenschappen en Rechten. Op vraag van de UA Antwerpen kijkt de commissie naar dit strategische beleidsthema in zijn volle breedte, dus ook naar alle acties en faciliteiten die zorgen voor gelijke in- en doorstroomkansen voor alle studenten.

Ter voorbereiding van het tweede locatiebezoek hebben de commissieleden een aantal vragen en gespreksonderwerpen geformuleerd die door de procescoördinator werden gecompileerd. Die compilatie zijn tijdens het vooroverleg verfijnd en geoperationaliseerd in een concrete set met vragen per trail en per gesprek. Met die vragen wil de commissie in de eerste plaats nagaan hoe het onderwerp van de trail gedragen wordt in de betrokken opleidingen en faculteiten, en in welke mate er afstemming en terugkoppeling is tussen het centrale en decentrale niveau; ten tweede wil de commissie concrete informatie verzamelen over wat er gebeurt, welke acties worden ondernomen en onder wiens verantwoordelijkheid acties en processen worden vastgelegd, gecontroleerd en opgevolgd.

Verticale trail: Activerend, studentgecentreerd en competentiegericht onderwijs

De UA Antwerpen stelt activerend, studentgecentreerd en competentiegericht onderwijs (verder: ASCO) voorop als basiskennmerken voor haar onderwijs en als één van de zeven strategische beleidsthema's. Met het oog op de verticale trail heeft de commissie haar vragen voor elk van de gespreksgroepen en opleidingen geordend rond vier clusters: visie en implementatie van ASCO; de nexus onderwijs - onderzoek; internationalisering; en een reeks vragen rond topics als sturing en subsidiariteit.

Voor elke BaMa-opleiding heeft de commissie apart gesproken met vertegenwoordigers van onderwijsmanagement, docenten en onderwijsbegeleiding, studenten en werkveld en alumni. Op het einde van de eerste dag heeft de commissie haar eerste bevindingen gedeeld met vertegenwoordigers van de centrale academische overheid en de twee opleidingen. Dit overkoepelend gesprek heeft het beeld van de commissie over de aanpak van de UA Antwerpen met betrekking tot de uitvoering, monitoring, evaluatie en verbetering van de behandelde beleidsthema's verder aangescherpt.

Uit de gesprekken met de verschillende interne en externe stakeholders van beide BaMa-opleidingen kwam naar voren dat 'ASCO' geen recent initiatief betreft, maar een aanpak die al jaren verankerd ligt in (de leerlijnen van) de respectievelijke opleidingen. Management en docenten benadrukken het activerende karakter van de opleidingen. Dit blijkt onder meer uit de aangeboden werkvormen die een actieve inbreng van studenten vereisen. Het onderwijs is bovendien student-gecentreerd omdat de opleidingen voorzien in een sterke begeleiding en arbeidsintensieve toetsing en opvolging van studenten. In het eerste bachelorjaar geschiedenis zijn er bijvoorbeeld specifieke workshops voor studenten die uit opleidingen van het secundair onderwijs komen die niet onmiddellijk op het universitair onderwijs voorbereiden. Uit de twee gesprekken met studenten onthoudt de commissie de sterke nadruk op inspraak van studenten in hun eigen opleidingstraject.

De competentiegerichtheid van beide opleidingen blijkt dan weer uit de centrale positie van competenties die studenten verwerven tijdens hun bachelor- of masterstudie. De commissie stelt vast dat aan elke opleiding een competentiematrix ten grondslag ligt,

waarin de kerncompetenties zijn uitgewerkt in een lijst van beoogde eindkwalificaties, die samen een geheel van vakkennis, (academische) vaardigheden en attitudes vertegenwoordigen en getoetst worden aan de vijf facetten van het leren uit de Dublin-descriptoren. De commissie heeft via Pintra enkele congruentietabellen bekeken waarin competenties, werkvormen en evaluatievormen per opleidingsonderdeel worden samengebracht in één overzicht. Volgens gesprekspartners uit beide opleidingen laten deze tabellen de docent toe op het niveau van de individuele opleidingsonderdelen de doelstellingen verder te operationaliseren en de geschikte werk- en toetsvormen te kiezen. De onderwijscommissie en/of de vakgroepen bewaken de samenhang via de leerlijnen.

Verscheidene docenten hebben aangegeven dat ze bij de CIKO-medewerker van de faculteit terecht kunnen voor onderwijskundige en kwaliteitsgerichte organisatorische ondersteuning. Daarnaast is er het Universitair Fonds voor Onderwijsontwikkeling (UFOO) dat projecten ondersteunt rond specifieke thema's (zoals blended learning of toetsbeleid) ter bevordering van ASCO. Zo faciliteert de facultaire UFOO-medewerker de implementatie van concrete ideeën en initiatieven rond onderwijsinnovatie.

Volgens het opleidingsmanagement wordt bij een curriculumwijziging nagegaan of die aanpassing gevolgen heeft en - indien nodig - doorgevoerd is op het niveau van de kerncompetenties, competentiematrix en congruentietabel. De commissie begrijpt dat op die manier erover gewaakt wordt dat alle vooropgestelde kerncompetenties in het gewijzigde curriculum aan bod komen en getoetst worden over alle vakken heen. Dossiers voor curriculumwijziging worden voorgelegd aan de facultaire onderwijscommissie en goedgekeurd door de Raad van Bestuur op centraal niveau. De Onderwijsraad adviseert alle curriculumherzieningen voor de Raad van Bestuur.

De commissie stelt vast dat beide BaMa-opleidingen actief zijn rond internationalisering. Dit komt tot uiting in hun kerncompetenties, opleidingsonderdelen, werk- en toetsvormen. De wijze en de mate waarop invulling wordt gegeven aan internationalisering verschilt per opleiding: internationalisation at home is volgens de commissie goed verankerd binnen de BaMa-opleiding geschiedenis waar vrijwel alle vakken een internationale dimensie hebben. Bovendien kunnen studenten sinds kort kiezen voor de leerlijn Geschiedenis Islamwereld. Met dit aanbod wil de opleiding toekomstige leraren geschiedenis klaarmaken voor een alsmaar meer divers publiek in het secundair onderwijs. Volgens het opleidingsmanagement richt de leerlijn zich ook specifiek tot studenten met een Islam-achtergrond, die zich niet altijd herkennen in de wijze waarop geschiedenis wordt aangeboden aan de universiteit. Uit gesprekken met verschillende delegaties van de opleiding geschiedenis blijkt ten slotte dat, ondanks de mogelijkheden en de pogingen om studenten een periode in het buitenland te laten studeren, het nog steeds moeilijk is om geschiedenisstudenten effectief 'op Erasmus te sturen'. Er zijn wel structurele samenwerkingscontracten met buitenlandse universiteiten, zoals Krakau en Leiden, wat buitenlandse studiebezoeken toelaat. Binnen de opleiding Handelsingenieur is de internationale dimensie sterker ingebed en gaan ook aanzienlijk meer studenten (tot 50%) een volledig semester naar het buitenland. Studenten en alumni zijn tevreden met het ruime aanbod, dat ook een verplichte internationale zomerschool omvat en andere (facultatieve) mogelijkheden om een internationale studie-ervaring te beleven.

Uit verschillende gesprekken komt naar voren dat de nexus tussen onderwijs en onderzoek in beide opleidingen op een verschillende manier wordt gerealiseerd. In de bacheloropleiding Handelsingenieur komen studenten minder in aanraking met onderzoek dan in de masteropleiding, maar ze krijgen er volgens het opleidingsmanagement wel mee te maken via mini-cases van onderzoekers. Bovendien volgen de studenten tijdens het eerste jaar al een aantal kernvakken die de

specificiteit van de studie handelsingenieur uitmaken. Het onderwijs tijdens de bacheloropleiding wordt, zeker in het eerste jaar, verzorgd door ervaren professoren met onderzoeksexpertise en onderwijskundige kwaliteiten. Binnen de bacheloropleiding geschiedenis komt onderzoek, dat in de kern van de discipline geschiedenis zit, aan bod in de methodologische leerlijn. Deze leerlijn, waar de opleiding blijkens de gesprekken trots op is, loopt over de drie jaren, focust op de diversiteit aan onderzoekscompetenties en bedraagt ongeveer 1/3 van de studiepunten. Verschillende docenten hebben aangegeven dat studenten van bij de aanvang van hun opleiding vertrouwd worden gemaakt met onderzoek en dat zij zich hierin bekwamen via steeds complexere opdrachten.

De afstemming tussen het centrale en decentrale niveau is in verschillende gesprekken aan bod gekomen. De commissie onthoudt dat de UAntwerpen fundamenteel gericht is op overleg en dat vanuit centraal oogpunt niet gestreefd wordt naar 'one size fits all', maar wel naar een structuur die voldoende ondersteuning biedt en de richting uitzet. De UAntwerpen weet volgens de commissie waar ze als instelling naar toe wil en geeft sturing aan opleidingen en faculteiten; die sturing wordt geapprecieerd (bijvoorbeeld op het vlak van ASCO) omdat het een kader biedt dat nog voldoende vrijheid geeft om de specifieke eigenheid van elke opleiding een plaats te geven. Aangezien visie en richting breed gedeeld worden – en dit is volgens alle gesprekspartners wel degelijk het geval – functioneren de centrale en decentrale structuren adequaat en zijn ze op elkaar afgestemd: voorbeelden hiervan zijn de centrale onderwijsraad en de decentrale onderwijscommissies of de CIKO-WIKO structuur voor kwaliteitszorg en onderwijsinnovatie.

Op basis van de gevoerde gesprekken stelt de commissie vast dat de verschillende componenten van de verticale trail – ASCO, nexus, internationalisering – aanwezig zijn in beide BaMa-opleidingen en dat beide opleidingen op die domeinen een eigenstandige, concrete en adequate invulling geven aan het op centraal niveau vastgestelde kader. Elke opleiding heeft zijn individuele kenmerken en legt andere accenten en elk kenmerk sluit volgens het principe van subsidiariteit aan op centraal geformuleerde strategische beleidsthema's. Opleidingen hebben voldoende vrijheid maar krijgen ook de gepaste sturing.

Een tweede belangrijke vaststelling is dat er binnen elke opleiding een grote mate van overeenstemming is tussen de verschillende gespreksgroepen: wat volgens het management sterke punten zijn van een bepaalde opleiding, wordt naderhand bevestigd door docenten en/of studenten; aandachtspunten die studenten naar voren brengen, worden als dusdanig erkend door docenten en/of management. Werkveld en alumni onderschrijven de (nieuwe) aanpak en acties van de opleidingen als relevant voor de toekomstige afgestudeerde.

Ten derde wordt de commissie bevestigd in haar vermoeden / vaststelling dat er op alle niveaus geluisterd en gekeken wordt naar elkaar, en dat er ook daadwerkelijk iets met die informatie gebeurt. Ideeën die van onderuit opborrelen, worden opgepikt en indien de praktijk een goede praktijk blijkt te zijn, ook over de grenzen van opleiding en faculteit via overleggen op verschillende niveaus heen bekend gemaakt. Problemen die worden aangekaart, krijgen aandacht en worden waar mogelijk opgelost.

Voortschrijdend inzicht na verticale trail

De commissie heeft bovenstaande impressies afgezet tegen de elementen die na het eerste locatiebezoek nog om verdere verkenning en vooral verdieping vroegen. De gesprekken hebben de commissie duidelijk gemaakt dat de onderwijsvisie van de UAntwerpen en de strategische beleidsthema's die aan bod zijn gekomen in deze

verticale trail breed gedragen worden door docenten, medewerkers, studenten, alumni en werkveld. Bovendien blijkt uit de gesprekken dat de nexus onderwijs - onderzoek adequaat wordt vormgegeven binnen de opleidingen met voldoende aandacht voor de academische vormingsopdracht en ruimte voor reflectie.

Wat betreft de doelstellingen die gekoppeld worden aan strategische beleidsthema's is het de commissie duidelijk dat de centrale academische overheid globale streefdoelen stelt die binnen de faculteiten worden vertaald in meetbare indicatoren – die niet per se of uitsluitend in cijfers dienen uitgedrukt te worden - die ook op facultair niveau worden bewaakt. In haar visieteksten concretiseert de UAntwerpen dit door het formuleren van concrete aanbevelingen waar de opleidingen mee aan de slag kunnen. Op het niveau van de opleidingen zijn er zowel globale kwalitatieve streefdoelen – competenties, toetsbeleid, cursusinformatie, werkvormen (blended learning) – die worden vormgegeven in competentiematrices en congruentietabellen, als meer kwantitatieve streefdoelen rond slaagcijfers, studenttevredenheid, enz. De parameters hiervoor worden facultair vastgesteld, bewaakt en geïnterpreteerd.

De commissie heeft ook vastgesteld dat de UAntwerpen niet enkel over een instrumentarium voor monitoring en evaluatie beschikt, maar ook op systematische wijze het verbeterbeleid vormgeeft. De gebruikte evaluatie-instrumenten worden gekozen door de faculteit en hun onderwijscommissies, maar passen binnen de korf die door de centrale academische overheid is vooropgesteld. De commissie onderschrijft de stelling van de UAntwerpen dat de instelling heel weinig streefcijfers heeft maar wel over een proces en over structuren beschikt voor de opvolging van processen en resultaten.

Tijdens het eerste locatiebezoek heeft de commissie voornamelijk zicht gekregen op de structuur en organisatie van kwaliteitszorg; na de gesprekken in verband met de verticale trail constateert de commissie dat er niet alleen bij het management, maar ook op de werkvloer duidelijk sprake is van kwaliteitscultuur en enthousiaste participatie.

Ten slotte stelt de commissie vast dat het subsidiariteitsprincipe van toepassing is op de uitvoering van de strategische beleidsthema's. De mate waarin de subsidiariteit van de initiatieven ook bijdraagt aan de efficiëntie en effectiviteit van de beleidsuitvoering, komt later aan bod.

Horizontale trail: Diversiteit en Participatie

Als horizontale trail kijkt de commissie naar een relatief nieuw en breed strategisch beleidsthema van de UAntwerpen dat diverse beleidsacties en –processen rond diversiteit bundelt. Het beleid is gestoeld op vijf principes en drie strategische doelstellingen: monitoren van instroom, doorstroom en uitstroom van studenten en personeel, in het bijzonder van kansengroepen; faciliteren van de ontwikkeling van alle talenten; sensibiliseren van alle betrokkenen om de instelling meer diversiteitsgevoelig te maken.

Per faculteit voert de commissie één gesprek met vertegenwoordigers van management, docenten, medewerkers en studenten. Met het oog op de gesprekken heeft de commissie een vragenlijst opgesteld die bovenstaande doelstellingen en de vijf algemene principes van het diversiteitsbeleid aan bod laat komen: de positieve waarde van diversiteit; actief pluralisme; synergie door competentie-ontwikkeling van studenten en personeel; dynamisch inspelen op veranderingen in de samenleving; engagement om te functioneren in een diverse universiteit en samenleving. Op het

einde van de dag heeft de commissie haar eerste bevindingen gedeeld en aangescherpt in een gesprek met vertegenwoordigers van de centrale academische overheid en de vier faculteiten.

Uit de gesprekken komt naar voren dat de UA-visie op diversiteit de nodige aandacht krijgt op decentraal niveau. Alle gespreksgroepen geven aan dat zij de visie onderschrijven en binnen het geschetste kader dit beleid met haar doelstellingen en principes invullen op een voor elke faculteit pertinente wijze.

Verskillende geledingen binnen de UA Antwerpen verzamelen data om de huidige diversiteit in kaart te brengen en het beleid voor te bereiden op veranderingen in de samenleving. Er wordt naar gestreefd om dit thema ook binnen de kerncompetenties van de opleidingen te verankeren. Alle gesprekspartners zien het belang van monitoring-acties aangezien de universiteit haar bachelorstudenten voornamelijk rekruteert in de regio Antwerpen, de huidige studentenpopulatie in verschillende opleidingen nog geen afspiegeling is van de bevolking en de heterogeniteit in de samenleving op termijn alleen maar zal toenemen. De commissie stelt vast dat verschillende faculteiten derhalve actie ondernemen om die toenemende diversiteit mogelijk te maken in de eigen opleidingen. Vaak krijgen deze acties de expliciete en zeer gewaardeerde medewerking van rolmodelstudenten die in de secundaire scholen leerlingen motiveren om te kiezen voor een academische opleiding.

De faculteit Technische Ingenieurswetenschappen (TI) bijvoorbeeld probeert de instroom te vergroten en te verbreden met studenten uit kansengroepen door een aanpassing van het curriculum waarbij specifieke technische vakken al in het eerste jaar worden geprogrammeerd. Volgens de gesprekspartners uit de faculteit is het opleidingsprofiel aangepast en verdisconteerd in de leerresultaten: de ingenieur is een 'citizen' die bijzondere aandacht heeft voor ethische en sociaal economische componenten zoals duurzaamheid. Deze ontwikkelingen - en de wetenschap dat er tewerkstellingskansen zijn voor afgestudeerde ingenieurs - moeten kandidaat-studenten uit het secundair onderwijs motiveren om de stap naar het hoger onderwijs te zetten. Bij de faculteit Sociale Wetenschappen (SW) kijken klankbordgroepen met vertegenwoordigers uit het middenveld naar nieuwe tendensen in het werkveld. Op die manier wil men studenten binnen de verschillende SW opleidingen de juiste competenties aanbieden en beter voorbereiden op de arbeidsmarkt. Bovendien is er volgens de gesprekspartners bijzondere aandacht voor tendensen en competenties die studenten met een migratie-achtergrond kunnen interesseren. De commissie onthoudt uit het gesprek met de faculteit Rechten (FREC) dat hun studenten nog geen perfecte afspiegeling zijn van de Antwerpse bevolking, maar dat de opleiding niettemin een redelijke contingent aan studenten uit kansengroepen aantrekt. Het effect van eerste generatie studenten als rolmodel binnen de eigen (kansen)groep mag volgens de commissie hierbij niet onderschat worden.

De commissie constateert dat elke faculteit beschikt over een eigen geschiedenis, een eigen profiel, en een waaier aan opleidingen met een specifieke studentenpopulatie, die al dan niet behoren tot 'kansengroepen'. Verschillende geledingen binnen de universiteit faciliteren een inclusief en structureel aanbod aan ondersteuning. Voor de faculteit Farmaceutische, Biomedische en Diergeneeskundige wetenschappen (FBD) is het belangrijk dat alle studenten zich thuis voelen. Vandaar de bewuste keuze om extra in te zetten op studenten die het moeilijk hebben via twee monitoraten: één voor wetenschappen en één monitoraat op maat, voornamelijk rond taalachterstand. De faculteit biedt daarnaast al geruime tijd een Honoursprogramma aan voor de sterkere studenten. Bij TI zijn studenten erg betrokken bij het informeren van leerlingen uit het secundair onderwijs via open lesdagen, techniekdagen en Klimop-sessies op school. Studenten (vaak uit kansengroepen) beantwoorden vragen van scholieren en fungeren

als rolmodel om op die manier leerlingen te overhalen om ook de stap naar het (academische) hoger onderwijs te zetten. SW zet in op vaardigheden (academisch Nederlands, statistiek) die voor alle studenten van pas komen. De diversiteit aan studenten komt vooral tot uiting in de masteropleiding Sociaal Werk met heel wat zij-instromers die een schakelprogramma volgen en vaak ook werkstudent zijn. Voor hen richt de faculteit avondcursussen in alsook specifieke vaardigheidstrainingen om de overgang van een professionele bacheloropleiding naar een academische masteropleiding te faciliteren. FREC werkt al enkele jaren specifiek rond 'leerbedreigde' studenten': het gaat vaak om eerste generatie studenten die zijn ingestroomd maar niet vlot integreren in de faculteit en een verhoogd risico lopen om zonder diploma uit te stromen. Bij dit mentoraat gaat het in essentie om maatwerk door twee wetenschappelijke medewerkers, een initiatief dat inmiddels is opgepikt in de faculteit Toegepaste Economische Wetenschappen. De decaan heeft de commissie erop gewezen dat er recent een Cel Diversiteit is opgericht binnen de Rechtenfaculteit. Op dit ogenblik verzamelt die cel ideeën die - na aftoetsing op haalbaarheid en gedragenheid - de instroom, doorstroom en uitstroom van studenten uit kansengroepen kunnen verbeteren.

Uit de gesprekken blijkt dat levensbeschouwelijke diversiteit expliciet deel uitmaakt van de visie op diversiteit. Via het verplichte opleidingsonderdeel 'Levensbeschouwing' worden bachelorstudenten gesensibiliseerd en komen ze in contact met actief pluralisme, één van de hoekstenen van het diversiteitsbeleid van de UAntwerpen. Uit de verschillende gesprekken onthoudt de commissie dat de aanvankelijke opzet van het vak na evaluatie gewijzigd is: het bestaat nu uit een 'truncus communis' over verschillende levensbeschouwingen en een specifiek gedeelte met topics die relevant zijn voor het eigen studiedomein. Elke faculteit vaardigt een vertegenwoordiger af naar de Raad van Bestuur van het Centrum Pieter Gillis dat dit vak aanbiedt. Verschillende studenten hebben aangegeven het vak in zijn huidige vorm als relevant te beschouwen voor hun opleiding omdat het een interessante aanvulling, een bijkomende dimensie, biedt op de respectievelijke curricula.

De commissie heeft met interesse kennis genomen van de talrijke initiatieven en vond het een bijzonder leerrijke oefening om via verschillende gelijklopende gesprekken te vernemen hoe faculteiten eigen klemtonen aanbrengen in hun beleid rond diversiteit en participatie. Volgens de commissie voldoen de geauditeerde faculteiten dan ook aan de verwachting van de centrale academische overheid om op alle gebieden van diversiteit actief te zijn. Hoewel sommige faculteiten verder staan in de invulling van het diversiteitsbeleid dan andere, komt een aantal aspecten rond diversiteit overal aan bod: zo is de instroom van studenten uit kansengroepen breed gedragen in alle faculteiten, worden alle studenten vertrouwd gemaakt met het concept actief pluralisme, en spelen de faculteiten in hun opleidingen – afhankelijk van de aard van de opleiding - actief in op maatschappelijke veranderingen. Die initiatieven worden opgepikt en gevoed op centraal niveau door de academische Stuurgroep Diversiteit en Gelijke Kansen, die als denktank richting geeft aan het diversiteitsbeleid van de universitaire gemeenschap.

De commissie stelt ten slotte ook vast dat die aandacht voor diversiteit geen evidente keuze is aangezien specifieke financiering uit het aanmoedigingsfonds van de overheid wegvalt. De Rector gaf aan dat de UAntwerpen niettemin bewust inzet op diversiteit en waar nodig zelf financieel bijspringt.

Voortschrijdend inzicht na horizontale trail

De commissie heeft ook voor deze trail haar impressies afgezet tegen de elementen die na het eerste locatiebezoek nog om verdere verdieping vroegen. Enkele vaststellingen uit de verticale trail zijn volgens de commissie ook in deze horizontale trail van toepassing: het gaat dan vooral over de brede gedragenheid van de onderwijsvisie en het aansluitende beleid, en over het principe van subsidiariteit dat wordt gehanteerd bij de vertaling van strategische beleidsthema's in zichtbare acties die van onderuit ontstaan en van bovenaf worden gefaciliteerd en gekaderd.

Het valt de commissie op dat de visie op diversiteit en participatie mede is vormgegeven vanuit initiatieven 'op de werkvloer' zodat het in 2014 vastgelegde kader gedragen is door een meerderheid van docenten en medewerkers. Dit wordt bevestigd in het overkoepelende gesprek: om tot adequaat en haalbaar beleid te komen wordt eerst nagegaan hoe sterk de principes gedragen zijn vooraleer ze worden verankerd. Dit gegeven van subsidiariteit speelt volgens de commissie ook op het decentrale niveau: de faculteiten zorgen voor de doorstroming van informatie van en naar het centrale niveau, en geven opleidingen en departementen voldoende vrijheid om die centrale visie op diversiteit vorm te geven en binnen de vijf principes eigen accenten te leggen. Op die manier worden heel wat initiatieven opgezet, uitgevoerd en opgevolgd op decentraal niveau. De faculteiten kunnen binnen dit kader eigen accenten leggen en bepaalde principes sneller of diepgaander vormgeven. Faculteiten leren ook uit voorbeelden van andere faculteiten.

Deze trail – waarbij de vier bevraagde faculteiten zich met betrekking tot diversiteit en participatie duidelijk op verschillende punten van een continuüm bevinden - bevestigt de commissie in haar vermoeden dat er niet enkel bij het management, maar ook op de werkvloer duidelijk sprake is van kwaliteitscultuur. Die cultuur komt niet zozeer tot stand door allerlei initiatieven te meten op hun voortgang en verwezenlijkingen maar door een systematische implementatie van de PDCA-cyclus en het regelmatige overleg binnen de faculteit en over de faculteiten heen (in WIKO, onderwijsraad, college van decanen), waar goede (en minder goede) praktijken worden voorgesteld en uitgewisseld.

Net zoals dit het geval was voor de verticale trail constateert de commissie dat de beleidsuitvoering tot stand komt op basis van een vrij sterke gemeenschappelijke visie op diversiteit en participatie met strategische doelstellingen en principes maar zonder hieraan weliswaar (in tegenstelling tot de andere strategische beleidsthema's) specifieke en meetbare streefdoelen te koppelen. Met betrekking tot diversiteitsbeleid verwacht de centrale academische overheid dat minimumdoelstellingen worden gehaald en dat individuele faculteiten daarnaast kunnen differentiëren en eigen accenten leggen. De minimumdoelstellingen worden evenwel niet geconcretiseerd van bovenaf. De commissie onderschrijft de relevantie van die aanpak, maar stelt tegelijkertijd vast dat dit 'jonge' strategische beleidsthema zich nog in het stadium van "work in progress" bevindt. Er zijn heel wat initiatieven die opborrelen, maar het is belangrijk om de experimentfase nu te verlaten en de succesvolle acties te verankeren in concrete actieplannen. Die kunnen een houvast zijn voor faculteiten of opleidingen die minder ver staan wat dit strategisch beleidsthema betreft.

Vaststelling verhaal

De commissie heeft tijdens de beide locatiebezoeken op geregelde tijdstippen zowel intern overlegd als extern teruggekoppeld over haar bevindingen. De informatie uit de Kritische Reflectie, het bijkomende materiaal op Pintra, de bevindingen en overwegingen naar aanleiding van de gesprekken en co-creatiemomenten worden in

deze sectie van het rapport gebundeld en aan de hand van enkele belangrijke thema's geïllustreerd. De standaarden uit het beoordelingskader dienen als leidraad voor dit verhaal.

Visie en beleid

De commissie heeft tijdens de bezoeken en gesprekken uitgebreid stilgestaan bij de visie van de UAntwerpen op onderwijs en onderwijskwaliteit. Naarmate het bezoek vorderde, werd het de commissie alsmaar duidelijker dat er een hoge mate van uniformiteit is ten aanzien van die visie, die breed gedragen wordt binnen alle geledingen van de instelling.

Een soortgelijke positieve gelijkgestemdheid leeft ook ten aanzien van de strategische beleidsthema's als concretisering van de onderwijsvisie. De commissie heeft dit tijdens talrijke gesprekken rond verschillende beleidsthema's als diversiteit, competentiegericht onderwijs, nexus onderwijs - onderzoek en internationalisering uitgebreid kunnen vaststellen.

De UAntwerpen hecht veel belang aan zowel de regionale oriëntatie als de internationale dimensie van haar beleid op het vlak van onderwijs, onderzoek en maatschappelijke dienstverlening. Na lezing van de Kritische Reflectie was het de commissie niet volledig helder hoe beide dimensies werden verzoend, maar dit is tijdens de trails heel duidelijk in context geplaatst. Het beleid ter onderbouwing van de onderwijsvisie omvat volgens de commissie dan ook een duidelijk antwoord op de maatschappelijke uitdagingen.

Bovendien stelt de commissie vast dat de UAntwerpen de gemaakte keuzes ook op een degelijke wetenschappelijke manier onderbouwt: activerend, studentgecentreerd en competentiegericht onderwijs sluit aan bij de huidige wetenschappelijke inzichten uit de onderwijskunde dat aantoonde dat deze vorm van onderwijs tot goede leerresultaten leidt en goed voorbereid op de maatschappelijke posities waarin de afgestudeerden werkzaam zullen zijn. Daarnaast vormt een uitgebreide omgevingsanalyse de basis voor acties op korte en lange termijn rond diversiteit en kansengroepen om de toenemende heterogeniteit van de bevolking in de regio Antwerpen beter weerspiegeld te zien in de (toekomstige) studentenpopulatie van de instelling.

Beleed vereist keuzes en die keuzes worden gemaakt op basis van subsidiariteit, na ampel overleg tussen de centrale en decentrale niveaus. De commissie stelt vast dat er een mooie wisselwerking bestaat tussen de initiatieven die ontstaan van onderuit en de beleidsthema's die centraal worden verankerd na vaststelling dat zij haalbaar zijn en gedragen worden op de werkvloer.

De visie is helder, het beleid is gekend en de neuzen van alle betrokkenen staan in dezelfde richting. Die gedragenheid van visie en beleid heeft volgens de commissie veel te maken met de kwaliteitscultuur die ontegensprekelijk aanwezig is op alle niveaus en bij alle actoren van de universitaire gemeenschap.

Beleidsuitvoering

De commissie heeft zowel op papier als tijdens de gesprekken kennis genomen van het ruime arsenaal aan acties, processen, procedures, praktijken en instrumenten waarmee UAntwerpen de strategische beleidsthema's van haar onderwijsbeleid uitvoert. Een sterk punt van dit arsenaal is de diversiteit aan tools, de directe verbondenheid met beleidsprioriteiten, de totstandkoming van processen in volle

respect voor subsidiariteit en de aandacht voor uitwisseling van goede praktijken. De commissie is met name gecharmeerd door de UFOO-projecten, die een financiële stimulans bieden om concrete vormen van innovatief onderwijsbeleid op gang te trekken en te bestendigen binnen de faculteiten.

Gedurende de review heeft de commissie uitgebreid stilgestaan bij de wijze waarop de instelling de doelstellingen van haar beleid concretiseert: dit gebeurt niet op basis van kwantitatieve doelstellingen maar aan de hand van concrete kwalitatieve aanbevelingen die op het niveau van faculteit en opleidingen dienen gerealiseerd te worden. Ook hier komt volgens de commissie weer het sterke punt van de subsidiariteit om de hoek kijken: de centrale academische overheid houdt bij de formulering van die aanbevelingen rekening met de initiatieven die binnen de opleidingen en faculteiten worden ontwikkeld.

De commissie stelt vast dat zulke doelstellingen op dit ogenblik voorhanden zijn voor de strategische beleidsthema's die reeds in 2010 deel uitmaakten van de onderwijsvisie: nexus onderwijs - onderzoek, competentiegericht onderwijs en internationalisering. Op het vlak van andere meer recente beleidsthema's worden acties ondernomen maar zijn deze nog niet geconcretiseerd in aanbevelingen. Aangezien de horizontale trail heeft aangetoond dat er binnen de faculteiten 'op de werkvloer' een draagvlak is voor zulke beleidsthema's geeft de commissie de UAntwerpen ter overweging om niet te talmen met het omzetten van beleidsthema's in concrete kwalitatief omschreven aanbevelingen.

Adequate beleidsuitvoering veronderstelt de toewijzing van voldoende middelen. 'Koken kost geld' en de commissie begrijpt dat de instelling moet roeien met de riemen die men heeft. De commissie heeft vernomen dat het intern allocatiemodel ter discussie staat. Indien de UAntwerpen kiest voor ASCO als onderwijskundige model – en de commissie waardeert deze keuze ten zeerste – dan moet er voldoende financiële ruimte zijn om dit arbeidsintensieve model te bekostigen. Indien de UAntwerpen internationalisering wil versterken, dan moet er voldoende steun zijn voor opleidingen en faculteiten die op dit vlak minder sterk zijn uitgebouwd. De commissie geeft de instelling ter overweging om die financiële oefening nauwgezet te maken, niet enkel voor wat betreft ASCO en internationalisering, maar voor alle strategische beleidsthema's.

Overleg is een belangrijk kenmerk van beleidsvorming en –uitvoering. Hiervoor beschikt de UAntwerpen over talrijke commissies, werkgroepen, stuurgroepen en cellen die op verschillende niveaus opereren en met elkaar in wisselwerking treden. Zulke overlegstructuren kunnen volgens de commissie een sterkte betekenen voor de wijze van beleidsuitvoering. Een mogelijk nadeel van deze aanpak is de werklust en vergaderdruk bij de docenten en medewerkers op de werkvloer. De commissie heeft in verschillende gesprekken de efficiëntie en effectiviteit van dit overlegmodel ter sprake gebracht. Volgens de gesprekspartners, zowel op niveau van faculteit, diensten als management, voldoet dit systeem aan beide voorwaarden: het is efficiënt omdat de vergaderingen verdeeld worden, het aantal bijeenkomsten relatief beperkt is en werkgroepen en stuurgroepen een eigen operationele of beleidsgerichte finaliteit hebben. De aanpak is bovendien effectief omdat er weinig verschillende niveaus zijn met voldoende mogelijkheden voor communicatie en terugkoppeling, en dus het risico op informatieverlies beperkt blijft. Bovendien volgt dezelfde medewerker een bepaald thema op doorheen de verschillende geledingen, bottom-up en top-down. De commissie komt dan ook tot de conclusie dat deze gremia draagvlak creëren voor het beleid en als dusdanig een weerspiegeling zijn van de heersende kwaliteitscultuur.

Evaluatie en monitoring

De UAntwerpen heeft een lange traditie van evaluatie en monitoring. In haar eerste waardering heeft de commissie reeds aangegeven dat de degelijke organisatiestructuur met betrekking tot de interne kwaliteitszorg bijzonder sterk naar voren komt in de Kritische Reflectie. Die positieve indruk is doorheen de gesprekken enkel toegenomen. Alle processen en instrumenten van kwaliteitszorg en onderwijsinnovatie zijn vastgelegd in het Handboek Kwaliteitszorg, een document dat de commissie tijdens haar activiteiten regelmatig heeft geconsulteerd.

De CIKO's nemen volgens de commissie een belangrijke plaats in binnen het kwaliteitszorgsysteem van de UAntwerpen: het gaat dan niet enkel over hun bestaan als structuur maar nog meer over de expertise van de individuele medewerkers en het respect dat zij afdwingen bij de collega's in de faculteiten. Docenten geven aan dat er veel wordt gevraagd, maar drukken ook hun appreciatie uit voor de kwaliteitsvolle ondersteuning door de CIKO-medewerkers.

Overleg is een fundamenteel kenmerk van de wijze waarop de UAntwerpen tewerk gaat op verschillende domeinen, en dit geldt zeker voor interne kwaliteitszorg. Verschillende gesprekspartners hebben tijdens de locatiebezoeken pertinente voorbeelden gegeven van die overlegcultuur binnen werkgroepen en stuurgroepen en tussen het centrale en decentrale niveau. Volgens de commissie vormt die overlegcultuur een integraal onderdeel en belangrijke component van de kwaliteitscultuur.

De commissie heeft met interesse en waardering kennis genomen van de brede korf aan evaluatie-instrumenten waarmee faculteiten en onderwijscommissies aan de slag gaan bij de opvolging en evaluatie van opleidingsonderdelen. Het systeem van evaluatie en monitoring is volgens de commissie omvattend en adequaat. De commissie geeft de UAntwerpen wel ter overweging om regelmatig de effectiviteit van haar systemen te beoordelen, met andere woorden na te gaan of de ondernomen actie op het vlak van monitoring en evaluatie ook de juiste actie is.

De kwaliteitscultuur manifesteert zich ook in de betrokkenheid van relevante stakeholders bij de evaluatie. Docenten en studenten hebben op verschillende momenten aangegeven dat naar hen wordt geluisterd en dat hun opmerkingen worden meegenomen. Alumni en vertegenwoordigers van het werkveld hebben dezelfde boodschap: klankbordgroepen en adviesgroepen worden gehoord en hun suggesties opgepikt. Een punt van aandacht voor de UAntwerpen is de systematiek en snelheid waarmee acties, ondernomen naar aanleiding van zulke suggesties, worden teruggekoppeld, in het bijzonder naar studenten en werkveld.

Verbeterbeleid

Binnen het kwaliteitszorgsysteem van de UAntwerpen is verbeterbeleid onlosmakelijk verbonden met evaluatie en monitoring. Het vertrekpunt is de PDCA-cyclus die systematisch wordt toegepast om actieplannen, beleidslijnen en doelstellingen te starten en te verbeteren. De commissie heeft aan de hand van concrete voorbeelden rond docentprofessionalisering, het vak levensbeschouwing, de curriculumherziening bij de opleiding geschiedenis of de integratie van diversiteit in de eindcompetenties van de opleidingen Sociale Wetenschappen vastgesteld dat dit systeem van verbeterbeleid ook effectief werkt.

Algemene conclusie

Het geheel overschouwende, komt de commissie tot een positief eindoordeel over de kwaliteit van het onderwijsbeleid aan de UAntwerpen. Tijdens de hele review voorafgaand aan, tijdens en tussen de locatiebezoeken heeft de UAntwerpen op overtuigende wijze aangetoond vanuit welke visie zij opereert, welk beleid is gevoerd en met welk resultaat, welke verbeteracties zijn genomen en welk nieuw beleid is ontwikkeld. De UAntwerpen beschikt bovendien over een breed gedragen kwaliteitscultuur. De commissie is dan ook unaniem in haar waardering: door middel van het gevoerde onderwijsbeleid is de UAntwerpen in staat de kwaliteit van haar onderwijs te borgen; haar visie en beleid, beleidsuitvoering, evaluatie en monitoring, en verbeterbeleid zijn aan de maat.

Tijdens het rapporteringsproces hebben de commissieleden elk apart aangegeven welke elementen zij bijzonder kenmerkend vinden voor de instelling. Dit heeft geleid tot volgende compilatie van 'unique selling propositions'. Volgens de reviewcommissie is de UAntwerpen:

- een universiteit die via de toepassing van het subsidiariteitsprincipe een sterk draagvlak creëert voor de implementatie van de onderwijsvisie en de strategische beleidsthema's, met respect voor de eigenheid van faculteiten binnen het gemeenschappelijk centraal kader;
- een universiteit die niet stuurt op targets, kritische succesindicatoren en stippen op de horizon, maar heel goed weet waar ze heen wil en de progressie op die weg in de gaten houdt via consolidatie van nieuwe succesvolle initiatieven;
- een universiteit met een lange traditie en volwassen houding ten aanzien van kwaliteitszorg: ze besteedt hierbij niet alleen aandacht aan de ontwikkeling van evaluatie-instrumenten maar ook aan de ondersteuning van het evaluatie- en verbeterbeleid van de opleidingen;
- een laagdrempelige universiteit waar iedereen zich thuis voelt, waar medewerkers, docenten, decanen en de rector aanspreekbaar zijn, en waar studenten begeleid en ondersteund worden en bij het beleid zijn betrokken;
- een universiteit met een sterke oriëntatie op de regio en een grote ambitie op het vlak van internationalisering;
- een universiteit die diversiteit van probleem tot kans weet te maken.

Naast alle positieve appreciaties en de talrijke sterke punten die in dit rapport naar voren zijn gebracht, doet de commissie ook vier aanbevelingen aan de UAntwerpen. Het gaat hierbij niet om kritiek of om geconstateerde zwakheden, maar veeleer om aandachtspunten die volgens de commissie de borging van de onderwijskwaliteit via het onderwijsbeleid nog verder kunnen versterken. De commissie geeft de UAntwerpen ter overweging om:

- snel werk te maken van de omzetting van alle strategische beleidsthema's in concrete kwalitatief omschreven aanbevelingen;
- bij de interne toewijzing van middelen voldoende aandacht te besteden aan alle strategische beleidsthema's;
- regelmatig de effectiviteit van haar monitoring- en evaluatiesystemen te beoordelen, en dus na te gaan of de ondernomen acties ook de juiste acties zijn;
- initiatieven ontwikkeld naar aanleiding van suggesties door studenten, medewerkers en werkveld, sneller en systematischer terug te koppelen naar de betrokkenen.

Ten slotte wenst de commissie nogmaals de kwaliteit van de Kritische Reflectie te benadrukken en met name het afsluitende hoofdstuk. In die afsluitende reflectie maakt de UAntwerpen een sterkte-zwakte analyse van haar eigen functioneren. Op het einde van het laatste interne overleg (ter voorbereiding van de co-creatie en dit afsluitende hoofdstuk) heeft de commissie de eigen vaststellingen vergeleken met de sterkte-zwakte analyse vanuit het perspectief van de instelling: de grote mate van overeenkomst tussen beide analyses toont aan dat de UAntwerpen een goed inzicht heeft in de eigen werking en het kwaliteitszorgkader.

4 Beoordeling

De onderstaande tabel geeft per standaard het oordeel van de commissie weer.

Standaard	Oordeel
1. Visie en beleid <i>De visie van de instelling op hoger onderwijs en de kwaliteit ervan, en haar gevoerde beleid op het terrein van onderwijs, alsmede het gevoerde beleid op het terrein van onderzoek en maatschappelijke en wetenschappelijke dienstverlening in relatie tot de onderwijskwaliteit, bieden een adequaat antwoord op de maatschappelijke uitdagingen.</i>	Voldoet
2. Beleidsuitvoering <i>De instelling beschikt over adequate beleidsacties, -processen, -procedures, -praktijken en -instrumenten om haar beleid op effectieve wijze te realiseren en de kwaliteit van de aangeboden opleidingen te optimaliseren.</i>	Voldoet
3. Evaluatie en monitoring <i>De instelling garandeert de effectiviteit van haar beleidsuitvoering in functie van de onderwijskwaliteit door het inzetten van feedback- en opvolgsystemen en in het bijzonder interne systemen van kwaliteitsbewaking.</i>	Voldoet
4. Verbeterbeleid <i>De instelling onderneemt acties om de realisatie van haar beleidsdoelstellingen te verbeteren.</i>	Voldoet
Eindoordeel <i>De instelling heeft een adequaat onderwijsbeleid dat zij effectief en verbeteringsgericht uitvoert zodat zij, mede op basis van de heersende kwaliteitscultuur, kan garanderen dat de kwaliteit van haar onderwijs zich op een internationaal en maatschappelijk relevant niveau bevindt.</i>	Positief

Bijlage 1: Samenstelling van de commissie

Prof. dr. Antonia Aelterman, Voorzitter

Antonia Aelterman promoveerde in 1995 tot doctor in de pedagogische wetenschappen aan de Universiteit Gent. Zij was verbonden aan de Vakgroep Onderwijskunde. Sinds 1 oktober 2013 is ze ere-hoofddocent. Antonia Aelterman had een onderwijsopdracht in de specifieke lerarenopleiding en in de master pedagogische wetenschappen. Haar onderzoek focuste op het functioneren van leraren en hun professionele ontwikkeling. Ze was opleidingsvoorzitter van de specifieke lerarenopleiding van de UGent, lid en voorzitter van de VLIR werkgroep lerarenopleiding en nam deel aan diverse beleidswerkgroepen. Zij participeerde aan visitatiecommissies in Vlaanderen en Nederland. In 2014 was ze voorzitter van de visitatie van de universitaire lerarenopleidingen in Nederland.

Prof. dr. Frank van der Duyn Schouten, Lid

Frank van der Duyn Schouten studeerde wiskunde aan de Vrije Universiteit in Amsterdam en promoveerde aan de Universiteit Leiden. In 1987 werd hij benoemd tot hoogleraar Mathematische Besliskunde aan Tilburg University. Van 1994 tot 1998 was hij daar decaan van de Economische faculteit en van 1999 tot 2008 rector magnificus. Van 2008 tot 2013 was hij algemeen directeur van het onderzoeksnetwerk Netspar, dat zich bezighoudt met de problematiek van pensionering en vergrijzing. Van 2013 tot 1 september 2015 was hij rector magnificus van zijn Alma Mater. Hij bekleedde gasthoogleraarschappen in Beijing, Fontainebleau, Haifa, Berkeley en Istanbul. Hij was vicevoorzitter van de Onderwijsraad en is voorzitter van de Raad van Toezicht van het Wartburg College in Rotterdam en van Fontys Hogescholen.

Prof. dr. Alain Delchambre, Lid

Alain Delchambre studeerde aan de ULB, de Franstalige Vrije Universiteit Brussel, waar hij in 1990 een PhD behaalde in machinebouw. Na een professionele start in de industrie, maakte hij de overstap naar een onderzoekscentrum voor de Belgische metaalverwerkende industrie. Sinds 1994 is hij professor aan de faculteit voor ingenieurwetenschappen van de ULB. Professor Delchambre was decaan (2006-2010), voorzitter van de Raad van Bestuur (2011-2014) en is momenteel bestuurslid van de alumni vereniging. Hij lanceerde vier spin-off bedrijven, publiceerde drie boeken en schreef meer dan 100 papers rond 'concurrent engineering', 'computer aided design' en design van medische apparatuur.

De heer Patrick Audenaerde MBA, Lid

Patrick Audenaerde is sinds 1996 kwaliteitsmanager in een middelgroot bedrijf van 160 werknemers. Hij behaalde in 2003 een MBA Total Quality Management aan de International Master's School Zeeland. Het onderwerp van zijn thesis was de kwaliteitsdynamiek van een openbare organisatie in zijn structurele verandering. Hij is docent geweest voor het postacademisch onderwijs van het Maritiem Instituut van de Universiteit Gent en het UNCTAD Port Training Programme, Trainfortrade Training of trainers over "Modern Port Management". Bij Syntra Midden Vlaanderen gaf hij de cursus "Kwaliteitscoördinator". Patrick Audenaerde is al geruime tijd freelance Lead Auditor voor ISO 9001 Kwaliteitssystemen.

Mevrouw Miet Vandemaele, Student-lid

Miet Vandemaele is studente 2^e master Geneeskunde aan de Universiteit Gent. Zij is studentenvertegenwoordiger in de studentenraad opleiding Geneeskunde SWOP (Studenten Werkgroep Opleiding), in de facultaire studentenraad StuGG (Studentenraad Geneeskunde en Gezondheidswetenschappen) en is bestuurslid bij VGSO, het Vlaams Geneeskundig Studentenoverleg.

De reviewcommissie werd ondersteund door:

- Mark Delmartino MA, MDM CONSULTANCY bvba Antwerpen, extern secretaris;
- Dr. Dagmar Provijn, beleidsmedewerker NVAO, procescoördinator.

Alle commissieleden en de secretaris hebben een onafhankelijkheidsverklaring ingevuld en ondertekend.

Bijlage 2: Programma van de locatiebezoeken

De reviewcommissie heeft twee bezoeken gebracht aan de Universiteit Antwerpen. Tijdens het eerste locatiebezoek vonden alle gesprekken plaats op de Stadscampus in het Hof Van Liere, Prinsstraat 13 - Antwerpen.

Donderdag 10 maart 2016

09.00u

Meet and Greet

- Rector Alain Verschoren
- Vice-rector Johan Meeusen
- Voorzitter Onderwijsraad: Ann De Schepper
- Voorzitter Onderzoeksraad: Jean-Pierre Timmermans
- Algemeen beheerder: Bart Heijnen
- Beheerders: Martin Decancq, Serge Simon
- Raad van Bestuur: Voorzitter Ronny Blust, Ria Janvier (ZAP-vertegenwoordiger)
- Bureau Onderwijsraad: Chris Van Ginneken, Nele Michels
- Studentenraad: Anaïs Walraven, Laurent-Philippe Houdijk
- Departement Onderwijs: Cis Van Den Bogaert, Ilse Verachtert
- Decanen: Louis Maes (FFBD), Paul Van Royen (FGGW), Walter De Mulder (FLW), Sigrid Pauwels (FOW), Ilse Loots (FSW), Dirk Van Heule (FREC), Rudy Martens (FTEW), Walter Sevenhans (FTI), Nick Schryvers (FWET), Tom De Herdt (IOB)
- Departementshoofden: Tim Engels (Onderzoek), Kathleen Vercauteren (Universiteit en Samenleving), Trudi Noordermeer (Bibliotheek), Bruno De Loght (Sociale, Culturele en Studentgerichte Diensten), Herman Deumens (Stafdiensten rector)
- Informatiemanager van de rector: Joëlle Pletinckx

10.00u

Gesprek 1 rond kwaliteitscultuur, onderwijsvisie, onderwijsbeleid, visie op kwaliteit opleidingen, maatschappelijke uitdagingen, beleidsdoelstellingen

- Alain Verschoren – Rector
- Johan Meeusen – Vice-rector
- Ann De Schepper – Voorzitter onderwijsraad
- Dirk Vanheule – Decaan FREC
- Paul Van Royen – Decaan FGGW
- Guido De Meyer – Voorzitter Stuurgroep Identiteit en Optricht
- Anaïs Walraven – Voorzitter studentenraad UA Antwerpen
- Peter Bursens – Voorzitter onderwijscommissie FSW
- Walter Daems – Voorzitter onderwijscommissie FTI
- Cis Van Den Bogaert – Departementshoofd Onderwijs
- Bianca Roseaux – Coördinator Beleid en Organisatie Departement Onderwijs

10.50u

Terugkoppelingspauze

11.10u

Gesprek 2 rond kwaliteitscultuur, onderwijsbeleid, beleidsdoelstellingen, beleidsuitvoering, beleidsevaluatie

- Nick Schryvers – Decaan FWET
- Diana De Graeve – Docent en lid Onderwijsraad FTEW
- Britt Weyts – Docent FREC
- Benedicte De Winter – Docent FGGW
- Koen Pepermans – Faculteitsdirecteur FSW
- Chris Van Ginneken – CIKO-coördinator FFBD
- Marleen Eyckmans – CIKO-stafmedewerker FFBD
- Cis Van Den Bogaert – Departementshoofd Onderwijs
- Sabine De Clercq – Studietrajectbegeleider FOW
- Steven Van Offel – Student FGGW

12.00u

Lunch

13.00u

Aanvullende informatie

13.30u

Gesprek 3 rond kwaliteitscultuur, beleidsuitvoering, beleidsevaluatie, rol stakeholders, peers en experts, verbeterbeleid, met bijzondere aandacht voor evaluatie en verbeteren van opleidingen en opleidingsonderdelen

- Rudy Martens – Decaan FTEW
- Sigrid Pauwels – Decaan FOW
- Erik Matthysen – CIKO-coördinator FWET
- Jan Vos – CIKO-stafmedewerker FWET
- Daniël Cuypers – CIKO-coördinator FREC
- Kris De Feyter – CIKO-stafmedewerker FREC
- Cedric Vuye – CIKO-coördinator FTI
- Nadia Molenaers – CIKO-coördinator IOB
- Bart Van Rompaey – Voorzitter Onderwijscommissie FGGW (pilootopleiding eigen regie opleidingsbeoordeling)
- Guy Van Heeswijck – Ondervoorzitter Onderwijscommissie FLW
- Ilse Verachtert – Coördinator Kwaliteitszorg Departement Onderwijs
- Leen Van Hirtum – Student FLW

14.20u

Terugkoppelingspauze

14.40u

Gesprek 4 rond kwaliteitscultuur, rol stakeholders, peers en experts, verbeterbeleid, met bijzondere aandacht voor evaluatie en verbeterbeleid strategische beleidsthema's en beleidsacties onderwijs

- Ann De Schepper – Voorzitter Onderwijsraad
- Ilse Loots – Decaan FSW
- Walter De Mulder – Decaan FLW
- Chris Van Ginneken – Voorzitter Stuurgroep Gelijke Kansen en Diversiteit
- Thalia Kruger – Voorzitter Stuurgroep Internationalisering
- Filip Lardon – Voorzitter Stuurgroep Levenslang Leren
- Han Asard – Voorzitter Onderwijscommissie FWET (pilootopleiding eigen regie opleidingsbeoordeling)
- Gert Straetmans – Docent en lid bureau Onderwijsraad FREC
- Bianca Roseaux – Coördinator Beleid en Organisatie Departement Onderwijs
- Hilde Janssens – Diensthoofd DSSB
- Nele Hillewaere – Faculteitsdirecteur FTI
- Sofie Detaille – Student FSW

15.30u

Aanvullende informatie

16.00u

Sessie met studenten

17.00u

Sessie met studenten

18.00u

Besloten overleg reviewcommissie

Vrijdag 11 maart 2016

09.00u | **Focusthema 1: Diversiteit en participatie**

- Johan Meeusen - Voorzitter Raad Dienstverlening
- Chris Van Ginneken - Voorzitter Stuurgroep Gelijke Kansen & Diversiteit (FBD)
- Dirk Vanheule - Decaan (REC)
- Willem Lemmens - Voorzitter Raad van Bestuur Centrum Pieter Gillis
- Bart Van Rompaey - Voorzitter Onderwijscommissie (GGW)
- Kathleen Vercauteren - Departementshoofd U&S
- Tinne Nijs - Studentencoach
- Hilde Janssens - Diensthoofd DSSB
- Kris De Feyter - CIKO-stafmedewerker (REC)
- Nora El Ouali - Studietrajectbegeleider (TEW)
- Dirk Berckmoes - Coördinator Monitoraat op Maat
- Anaïs Walraeven – Student FLW

10.00u | **Terugkoppelingspauze**

10.15u | **Focusthema 2: Begeleiding en ondersteuning van studenten**

- Ann De Schepper - Voorzitter OWR
- Daniël Cuypers - CIKO-coördinator (REC)
- Peter Raeymaeckers - Voorzitter Opleidingscommissie (SW)
- Koenraad Keignaert - Voorzitter Onderwijscommissie (OW)
- Ingrid De Meester - Docent (FBD)
- Christine Lippens - Stafmedewerker e-Campus
- Hilde Janssens - Diensthoofd DSSB
- Sara Backx - Studentenbegeleider DSSB
- Kris Ulenaers - Studietrajectbegeleider (GGW)
- Marleen Eyckmans - Honoursprogramma's (FBD)
- Kristien Seghers - U&S - Coördinator Gelijke Kansen en Diversiteit
- Wouter De Boeck, Student FSW

11.15u | **Aanvullende informatie**

- Gesprek met Daniël Cuypers en Marleen Eyckmans over de CIKO-werking
- Gesprek met Ann De Schepper over de rol van audits binnen kwaliteitszorg

12.00u | **Lunch**

13.00u | **Open uur**

- Gesprek met Rudy Martens, decaan FTEW, over de samenwerking tussen Universiteit Antwerpen en de Antwerp Management School

14.00u | **Besloten overleg reviewcommissie**

15.30u | **Co-creatie reviewcommissie en instelling; bespreking review trails**

- Rector Alain Verschoren
- Vice-rector Johan Meeusen
- Voorzitter Onderwijsraad: Ann De Schepper
- Departement Onderwijs: Cis Van Den Bogaert, Bianca Roseaux, Ilse Verachttert
- Informatiemanager van de rector: Joëlle Pletinckx

Waarnemers: Ilse Verachttert, ADOND – Kwaliteitszorg onderwijs, Anaïs Walraeven, Vz Studentenraad

Tweede locatiebezoek

Tijdens het tweede locatiebezoek vonden alle gesprekken in verband met de verticale trail plaats op de Stadscampus in het Hof Van Liere, Prinsstraat 13 - Antwerpen. De sessies rond de horizontale trail werden gehouden op Campus Drie Eiken in Wilrijk

Dinsdag 19 april

Verticale trail rond student gecentreerd, activerend en competentiegericht onderwijs, met aandacht voor nexus onderwijs - onderzoek en internationalisering

09.00u | **Intern overleg commissie**

10.00u | **BaMa-opleiding Geschiedenis: gesprek met onderwijsmanagement**

- Walter De Mulder, Decaan FLW
- Maarten Van Ginderachter, Vz onderwijscommissie Geschiedenis
- Marnix Beyen, vorige Vz onderwijscommissie Geschiedenis
- Luc Braeckmans, CIKO-coördinator FLW
- Liesbeth Labbeke, CIKO-stafmedewerker FLW
- Leto Manski, UFOO-medewerker FLW
- Virginie Coucke, Faculteitsdirecteur FLW
- Kathlijn Pittomvils, Studietrajectbegeleider FLW

10.45u | **Terugkoppelingspauze**

11.00u

BaMa-opleiding Geschiedenis: gesprek met studenten

- Charris De Smet, Ba-student Geschiedenis
- Bram Fierens, Ba-student Geschiedenis
- Anaïs Walraven, Ma-student Geschiedenis
- Leen Van Hirtum, Ma-student Geschiedenis
- Chiara Candaele, Ma-student Geschiedenis
- Quinten Verlinden, Ma-student Geschiedenis

11.30u

BaMa-opleiding Geschiedenis: gesprek met docenten en onderwijsbegeleiding

- Maarten Van Ginderachter, Vz onderwijscommissie Geschiedenis
- Marnix Beyen, vorige Vz onderwijscommissie Geschiedenis
- Bruno Blondé, Gewoon Hoogleraar
- Malika Dekkiche, Docent
- Luc Duerloo, Gewoon Hoogleraar
- Hilde Greefs, Hoofddocent
- Tim Soens, Hoogleraar
- Ilja Van Damme, Docent
- Reinoud Vermoesen, Ombudspersoon Geschiedenis

12.00u

Lunch en intern beraad

13.15u

BaMa-opleiding Handelsingenieur: gesprek met onderwijsmanagement

- Rudy Martens, Decaan FTEW
- Herwig Mannaert, Vice-decaan FTEW en opleidingsverantwoordelijke HI
- Diana De Graeve, Vz onderwijscommissie FTEW
- Eddy Laveren, Vz Commissie Bijzondere Inschrijvingen
- Ilke Franquet, Stafmedewerker kwaliteitszorg
- Liesbeth Opdenacker, Stafmedewerker accreditatie
- Sara Weyns, Stafmedewerker & UFOO-medewerker toetsbeleid
- Gerda Boeckx, Stafmedewerker internationalisering

14.00u

Terugkoppelingspauze

14.15u

BaMa-opleiding Handelsingenieur: gesprek met studenten

- Pieter Deleye, Ba-student HI
- Cédric Dobbels, Ba-student HI
- Yanou Ramon, Ba-student HI
- Kimia Namadchi, Ma-student HI
- Babiche Aerts, Ma-student HI
- Stiene Praet, Ma-student HI
- Arno Reynders, Ma-student HI
- Bart De Keyser, Ma-student HI

14.45u | **BaMa-opleiding Handelsingenieur: gesprek docenten en onderwijsbegeleiding**

- Herwig Mannaert, Opleidingsverantwoordelijke HI
- Trijntje Cornelissens, Hoofddocent
- Jan Verelst, Hoofddocent
- Kenneth Sørensen, Gewoon Hoogleraar
- Kevin Milis, Assistent
- Vicky Van Woensel, Assistent
- Jelle Van Camp, Assistent

15.15u | **Terugkoppeling en intern beraad**

16.30u | **BaMa-opleiding Geschiedenis: gesprek met werkveld en alumni**

- Dominiek Dendooven (In Flanders Fields Museum, Ieper) - Klankbordgroep
- Julie De Groote, Doctoraatsstudent UAntwerpen - Alumna
- Tom Vuchelen, Leerkracht SO – Alumnus

17.00u | **Terugkoppelingspauze**

17.30u | **BaMa-opleiding Handelsingenieur: gesprek met werkveld en alumni**

- Stéphanie Massart (ING Belgium) - Alumna & Adviesraad TEW
- Dominique Depestel (ING Belgium) - Alumna
- Sven De Vocht (Kamer van Koophandel, Antwerpen-Waasland) - Adviesraad TEW
- Serge Huyge (ETION) - Adviesraad TEW
- Tom Brijs (KULeuven) - Alumnus
- Michèle Van Spilbeeck (Anheuser-Busch InBev) - Alumna
- Ingrid Loos (Audit Comité Lokale Besturen) - Adviesraad TEW

18.00u | **Overkoepelend gesprek**

- Ann De Schepper, Vz Onderwijsraad
- Cis Van Den Bogaert, ADOND - Departementshoofd
- Bianca Roseaux, ADOND – Beleid en organisatie
- Ilse Verachtert, ADOND – Kwaliteitszorg Onderwijs
- Walter De Mulder, Decaan FLW
- Maarten Van Ginderachter, Vz onderwijscommissie Geschiedenis
- Rudy Martens, Decaan FTEW
- Trijntje Cornelissens, Ondervoorzitter onderwijscommissie FTEW
- Anaïs Walraven, Vz Studentenraad

Waarnemer: Ilse Verachtert, ADOND – Kwaliteitszorg onderwijs

Woensdag 20 april 2016

Horizontale trail rond Diversiteit en Participatie

09.00u

Gesprek faculteit Farmaceutische, Biomedische en Diergeneeskundige Wetenschappen (FBD)

- Louis Maes, Decaan FBD
- Chris Van Ginneken, CIKO-coördinator FBD
- Marleen Eyckmans, CIKO-stafmedewerker FBD
- Kim Toté, Faculteitsdirecteur FBD
- Sandra Apers, Vz onderwijscommissie Farmaceutische Wetenschappen
- Bart Tambuyzer, Monitoraat wetenschappen
- Jo Vandervoort, Studietrajectbegeleider FBD
- Eva Geuens, Docent en Ombudspersoon Biomedische Wetenschappen
- Job van der Horst, Ba-student Biomedische Wetenschappen
- Karuna Adhikari, Ba-student Farmaceutische Wetenschappen

10.00u

Terugkoppelingspauze

10.10u

Gesprek faculteit Toegepaste Ingenieurswetenschappen (TI)

- Walter Sevenhans, Decaan TI
- Walter Daems, Vz onderwijscommissie TI
- Cedric Vuye, CIKO-coördinator TI
- Liselotte Steensels, CIKO-stafmedewerker TI
- Sophie Verfaillie, Studietrajectbegeleider TI
- Elsje Pauwels, Opleidingshoofd Chemie
- Rafael Berkvens, Assistent Elektronica-ICT
- Christel Cabus, Hoofdlector Elektronica-ICT
- Lander Dellafaille, Ba-student Elektronica-ICT
- Bram Dirckx, Ba-student Elektromechanica

11.10u

Terugkoppelingspauze

11.20u

Gesprek faculteit Sociale Wetenschappen (SW)

- Ilse Loots, Decaan SW
- Peter Bursens, vz Onderwijscommissie SW
- Peter Raeymaeckers, vz Opleidingscommissie Sociaal Werk
- Pieter Spooren, CIKO-stafmedewerker SW
- Koen Pepermans, Faculteitsdirecteur SW
- Sven De Maeyer, Lid Dagelijks Bestuur Faculteit SW
- Ann Aertssen, Studietrajectbegeleider SW
- Robin Reul, Assistent en Ombudspersoon SW
- Larissa Vercammen, Ba-student Sociologie
- Wanda Sass, Ma-werkstudent Opleidings- en Onderwijswetenschappen

12.20u

Lunch en intern beraad

13.30u | **Gesprek faculteit Rechten (REC)**

- Dirk Vanheule, Decaan Rechten
- Daniël Cuypers, CIKO-coördinator Rechten
- Bernard Hubeau, Gewoon Hoogleraar, Stuurgroep Gelijke Kansen en Diversiteit
- Wouter Vandenhole, Hoogleraar, Facultair Diversiteitsteam Rechten
- Thalia Kruger, Hoofddocent, Centrum Pieter Gillis
- Ingrid Goesaert, Studietrajectbegeleider Rechten
- Charlotte Coenen, Assistent, MentoraatPlus
- Josephine De Jaegere, Assistent, MentoraatPlus
- Jan Van Rompuy, Praktijkassistent Heuristiek
- Fayçal El Kasmi, Ba-student Rechten
- Geert De Hoon, Ba-student Rechten
- Sayeste Yürük, Ma-student Rechten

14.30u | **Besloten overleg reviewcommissie**

15.30u | **Overkoepelend gesprek**

- Alain Verschoren, Rector
- Johan Meeusen, Vice-rector
- Ann De Schepper, Vz Onderwijsraad
- Chris Van Ginneken, Vz Stuurgroep Gelijke Kansen en Diversiteit
- Kathleen Vercauteren, U&S – Departementshoofd
- Bianca Roseaux, ADOND – Beleid en Organisatie
- Sabine De Vriendt, ADOND – Centrum WeST
- Louis Maes, Decaan FBD
- Walter Sevenhans, Decaan TI
- Ilse Loots, Decaan SW
- Dirk Vanheule, Decaan Rechten
- Khalid El Jafoufi, Vz studentenvereniging MAHARA

17.00u | **Besloten overleg reviewcommissie**

Waarnemer: Bianca Roseaux, ADOND – Beleid en Organisatie

Faculteiten/Instituut:

FFBD – Farmaceutische, Biomedische en Diergeneeskundige Wetenschappen
FGGW – Geneeskunde en Gezondheidswetenschappen
FLW – Letteren en Wijsbegeerte
FOW – Ontwerpwetenschappen
FREC – Rechten
FSW – Sociale Wetenschappen
FTEW – Toegepaste Economische Wetenschappen
FTI – Toegepaste Ingenieurswetenschappen
FWET – Wetenschappen
IOB – Instituut voor Ontwikkelingsbeleid en –beheer

DSSB = Dienst voor Studieadvies en Studentenbegeleiding

ADOND = Departement Onderwijs

U&S = Universiteit en Samenleving

Bijlage 3: Overzicht van de bestudeerde documenten

Met het oog op de voorbereiding van de instellingsreview heeft de commissie volgende documenten bestudeerd:

- Universiteit Antwerpen, Kritische Reflectie. Instellingsreview 2016, januari 2016.
- Universiteit Antwerpen, Bijlagen bij Kritische Reflectie, januari 2016.
- Handboek kwaliteitszorg Universiteit Antwerpen, december 2014

De volgende documenten zijn gebruikt tijdens het reviewproces. Ze lagen ter inzage tijdens de bezoeken en/of werden online ter beschikking gesteld via Pintra, het intranet voor personeelsleden van de Universiteit Antwerpen:

- Universiteit Antwerpen, Jaarverslag 2014.
- Actieplannen onderwijs 2013-2016, april 2014
- Werknota's over strategische beleidsthema's zoals Diversiteit, Duurzaamheid, Internationalisering en de Nexus onderwijs - onderzoek
- Samenwerkingsovereenkomst UA – Antwerp Management School, mei 2012 en addendum juli 2015
- Intern allocatiemodel Universiteit Antwerpen: technische nota, juni 2013
- Kansengroepen aan de Universiteit Antwerpen: omgevingsanalyse, oktober 2015
- Onderwijs- en Examenreglement 2015-2016, juni 2015

Voor de horizontale en de verticale review trails werden volgende documenten ter beschikking gesteld op Pintra:

- Materiaal in verband met de BaMa-opleiding Geschiedenis: kerncompetenties, competentiematrix, congruentietabel, evaluatieroosters oefeningen, bachelorscriptie en masterproef, informatie rond de onderwijsbeleidsdag, enz.
- Materiaal in verband met de BaMa-opleiding Handelsingenieur: kerncompetenties, dossier curriculumwijziging, leerlijnoverleg, evaluatieformulieren, enz.
- Beleidsnota Diversiteit en Participatie, oktober 2015: basisdocument en aanvullingen per faculteit.

NVAO

Het zorgvuldig tot stand gekomen onafhankelijke oordeel van de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO) versterkt hogeronderwijsinstellingen in hun kwaliteitscultuur. Op basis van NVAO's oordelen worden opleidingen in het hoger onderwijs erkend en krijgen studenten een waardig diploma. De NVAO is binationaal en werkt internationaal.

NVAO. Vertrouwen in kwaliteit.

Het evaluatierapport is tot stand gekomen in opdracht van de NVAO met het oog op de beoordeling van de kwaliteit van het onderwijsbeleid van de Universiteit Antwerpen.

Aanvraagnummer 4382

Colofon

Evaluatierapport Instellingsreview
Universiteit Antwerpen
Mei 2016
Samenstelling: NVAO Afdeling Vlaanderen

NVAO

Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie
Parkstraat 28/2514 JK Den Haag
Postbus 85498/2508 CD Den Haag
Nederland
T 31 70 312 23 00
E info@nvaio.net

www.nvaio.net